

kerk
in actie

Jaarverslag 2018

Geloven in delen

Protestantse
Kerk

Inhoudsopgave

Voorwoord

1.	Inleiding	3
2.	Kerncijfers	4
3.	Activiteiten programmalijnen	4
4.	Begroting 2019	5
5.	Bestuur en directie	6
	Verantwoordingsverklaring	6
	Verslag bestuur en directie	8
	Kort verslag bestuursvergaderingen 2018	11
6.	Vrijwilligers, personeel en organisatie	13
7.	Risicobeheer	15
8.	Duurzaamheid	17
9.	Financiën	18
	Continuïteitsreserve	18
	Reserves en fondsen	19
	Resultaat 2018 Kerk in Actie	22
	Bestedingsratio's	22
10.	Jaarrekening 2018 Kerk in Actie	24
	Balans (na resultaatverwerking)	24
	Staat van baten en lasten	25
	Resultaatverdeling	26
	Kasstroomoverzicht	27
	Waarderingsgrondslagen	28
	Toelichting op de balans	33
	Toelichting op de baten en lasten	39
	Personeelskosten Kerk in Actie	46
	Kosten directie	47
	Verantwoordingen ten behoeve van de samenwerkende hulporganisaties (SHO)	48
11.	Overige gegevens	51
	Vaststelling	51
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	52

Voorwoord

Voor u ligt de jaarrekening 2018 van Kerk in Actie. Zoals de jaarrekening laat zien heeft Kerk in Actie in 2018 veel kunnen doen aan steunverlening voor diaconale doelen in Nederland en voor het werk van partners uit onze wereldwijde netwerk. In 2018 heeft Kerk in Actie de beweging gemaakt naar de vijf prioriteiten: Bijbel, Kerken in de minderheid, Kansen voor kinderen en jongeren, Hulp aan vluchtelingen en ontheemden, Armoedebestrijding.

2018 was het jaar waarin op veel plaatsen sprake was van geweld en onderdrukking en van slecht nieuws. De situatie rond Syrië stond opnieuw centraal in de najaarscampagne van Kerk in Actie. Nog steeds zijn 11 miljoen Syriërs ontheemd in eigen land of hun land ontvlucht. Ook was 2018 het jaar van de aardbeving en tsunami in Sulawesi. Kerk in Actie heeft namens giro 555 een nationale actie georganiseerd waar het Nederlandse volk zich van haar genereuze kant heeft laten zien. Via ons eigen kerkelijke netwerk in Sulawesi kon direct hulp verleend worden aan de slachtoffers.

Achter de cijfers ligt het werk van ruim 400 partnerorganisaties in Nederland en 35 andere landen. Zij kunnen hun werk doen dankzij de ruimhartige steun vanuit de plaatselijke gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland. Kerk in Actie kan vertrouwen op de vrijwillige inzet en betrokkenheid van velen in onze kerk. Dat is iets om dankbaar voor te zijn en om te koesteren. Diaconieën, zwo commissies en individuele kerkleden weten zich geroepen om in het voetspoor van Jezus “aan armen het goede nieuws te brengen, aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken, aan blinden het herstel van hun zicht en aan onderdrukten hun vrijheid te geven” Lucas 4: 18-19).

Drs. R.P. Nauta,
clustermanager.

Ing. G.J. de Groot
algemeen directeur.

Inleiding

Colofon

Naam en vestigingsplaats:

Kerk in Actie

Postbus 456

3500 AL Utrecht

Telefoon: (030) 880 14 56

Fax: (030) 880 14 57

E-mail: info@kerkinactie.nl

Internet: www.kerkinactie.nl

Bezoekadres: Joseph Haydnlaan 2a, 3533 AE Utrecht

Missie Kerk in Actie

De missie en visie van Kerk in Actie worden samengevat in de kernboodschap: Geloven in delen. Wereldwijd komen kerken, organisaties en mensen in actie tegen armoede en onrecht. Samen vormen wij een kerk in actie. Daarom voelen we ons geroepen om met onze wereldwijde gemeenschap te delen wat ons gegeven is: tijd en talent, aandacht en zorg, geloof, geld en goed. We geloven dat ieder mens geschapen is naar Gods beeld en dat ieder mens telt. Kerk in Actie is het merk waaronder de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk het werk ten behoeve van de ondersteuning van de missionaire en diaconale opdracht van de kerk, uitvoert. De kernwaarden van Kerk in Actie zijn barmhartigheid, gerechtigheid en rentmeesterschap.

Kerk in Actie binnen de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland

De generale synode van het kerkgenootschap de Protestantse Kerk in Nederland laat zich, overeenkomstig ordinantie 11 artikel 18 lid 1 en 2 van de kerkorde, voor de verzorging van de generale financiën van de kerk bijstaan door het bestuur van de dienstenorganisatie, die de aan zijn zorg toevertrouwde vermogensrechtelijke aangelegenheden van de Protestantse Kerk in Nederland beheert. Een deel van de activiteiten van de dienstenorganisatie wordt uitgevoerd onder de naam Kerk in Actie van de Protestantse Kerk in Nederland.

Kerncijfers

De kerncijfers geven een beknopte weergave van de financiële gang van zaken van Kerk in Actie.

Kerncijfers Kerk in Actie	Norm	Begroting 2019	Rekening 2018	Rekening 2017	Rekening 2016
<i>Balanstotaal in € 1.000</i>		<i>nvt</i>	29.731	26.224	22.125
<i>Resultaat</i>		-1.817	3.567	4.340	890
<i>Baten in € 1.000</i>		24.465	29.419	30.847	27.199
<i>Lasten in € 1.000</i>		28.282	25.851	26.508	26.309
<i>Bestedingspercentage baten</i>		93,3%	76,2%	74,6%	83,5%
<i>Bestedingspercentage lasten</i>		87,3%	86,7%	86,8%	86,3%
<i>Kosten fondsenwerving in %</i>	<i>max. 12,5%</i>	12,5%	11,3%	11,8%	13,7%
<i>Kosten beheer & administratie in %</i>		2,6%	2,9%	2,9%	3,4%
<i>Personele lasten in € 1.000</i>		2.864	2.871	2.859	2.972
<i>Ziekteverzuim in %</i>		4,0%	3,3%	4,0%	4,0%
<i>Basisformatie in fte</i>		27,3	26,9	23,5	26,9
<i>Bijzondere formatie in fte</i>		5,0	1,8	2,6	1,8

Activiteiten programmaliijnen

De activiteiten 2018 zijn uitgevoerd in lijn met het jaarplan en volgen de vier budgetlijnen van Kerk in Actie:

- binnenlands diaconaat: steunverlening aan initiatieven van plaatselijke diaconieën en enkele landelijke diaconale initiatieven op het gebied van armoedebestrijding in Nederland;
- zending: steunverlening aan kerken wereldwijd bij hun missionaire opdracht in de eigen context;
- werelddiaconaat: steunverlening aan diaconale projecten van kerken en christelijke organisaties wereldwijd met een sterke focus op kinderen in de knel;
- noodhulp: preventie, directe hulp bij rampen, wederopbouw.

Een inhoudelijk verslag van de belangrijkste activiteiten in 2018 en de bereikte resultaten is terug te vinden in het Kerk in Actie magazine, nr. 2, 2019 dat mede dient als publieke verantwoording van de activiteiten in 2018 van Kerk in Actie.

Begroting 2019

In de vergadering van de kleine synode van 30 november 2018 werd het jaarplan en de begroting 2019 (VA 18-10) van Kerk in Actie van de Protestantse Kerk in Nederland vastgesteld. Het jaarplan 2019 is terug te vinden op www.kerkinactie.nl. De verkorte begroting 2019 van Kerk in Actie luidt als volgt:

Baten (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2018		Begroting 2018	
		%		%		%
Beschikbaar voor de doelstelling						
Baten van particulieren	22.095	84%	23.827	81%	20.841	83%
Baten van verplichte bijdragen gemeenten	431	2%	431	1%	431	2%
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	1.600	6%	1.725	6%	1.600	6%
Baten van andere organisaties zonder winststreven	2.150	8%	3.097	11%	1.970	8%
Baten van subsidies van overheden	0	0%	62	0%	130	1%
Totaal geworven baten	26.276	99,3	29.142	99%	24.972	99%
Baten uit dienstverlening	154	1%	99	0%	113	1%
Overige baten	25	0%	176	1%	15	0%
Totaal beschikbaar voor de doelstelling	26.455	100%	29.417	100%	25.100	100%

Lasten (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2018		Begroting 2018	
		%		%		%
Besteed aan doelstellingen						
Zending	7.819	28%	6.422	25%	7.844	32%
Werelddiaconaat	9.942	35%	9.145	35%	10.219	41%
Noodhulp	5.006	18%	4.887	19%	1.417	6%
Binnenlands diaconaat	1.912	7%	1.959	8%	1.930	8%
	24.680	87%	22.414	87%	21.410	86%
Wervingskosten	2.856	10%	2.687	10%	2.605	11%
Kosten beheer en administratie	746	3%	750	3%	746	3%
Totaal lasten	28.282	100%	25.851	100%	24.761	100%
Saldo voor financiële baten en lasten	-1.827		3.566		339	
Saldo financiële baten en lasten	10		2		10	
Saldo van baten en lasten	-1.817		3.568		349	

Resultaatverdeling <i>(x € 1000)</i>	Begroting 2019	Rekening 2018	Begroting 2018
Bestemmingsreserves	-1.817	2.743	349
Fondsen	0	824	0
Totaal reserves en fondsen	-1.817	3.567	349

Bestuur en directie

Dit hoofdstuk bestaat uit een formeel door het bestuur vastgestelde verantwoordingsverklaring in overeenstemming met de eisen van het CBF over de principes van goed bestuur. Hiernaast zijn de samenstelling van het moderamen, het bestuur en de directie, de bezoldiging, het rooster van aftreden en de nevenfuncties van het bestuur vermeld. Bovendien is een kort verslag opgenomen van de meest actuele zaken vanuit de bestuursvergaderingen in het jaar 2018.

Verantwoordingsverklaring

Toezicht houden

Rechtspersoonlijkheid en taken dienstenorganisatie

De generale synode onderhoudt ten behoeve van het werk van de kerk een dienstenorganisatie. Deze kerkelijke instelling is een zelfstandig onderdeel van de kerk en bezit als zodanig rechtspersoonlijkheid. De generale synode laat zich in haar werk bijstaan door het bestuur van de dienstenorganisatie. Dit bestuur geeft leiding aan de dienstenorganisatie, binnen het raamwerk van de kerkorde, de ordinanties, en de generale regelingen die bij deze kerkorde horen. In de generale regeling voor de dienstenorganisatie zijn de taken, werkwijze en bevoegdheden van het bestuur en de directie van de dienstenorganisatie vastgelegd.

Code goed bestuur voor goede doelen

Het bestuur en de directie van de dienstenorganisatie onderschrijven de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen en handelen hiernaar, in overeenstemming met een aantal codes, zoals de code-Wijffels en de code-Tabaksblatt, en met good governance. Dit begrip duidt op een goede bestuurlijke inrichting van een onderneming en goed ondernemerschap. Hieronder vallen ook integer en transparant handelen, een goed toezicht hierop, en het afleggen van verantwoording over het uitgeoefende toezicht.

Gedragscodes fondsenwerving

Met betrekking tot fondsenwerving bestaat geen formeel vastgestelde gedragscode. Kerk in Actie gaat hierbij uit van de normen die worden aangereikt vanuit het evangelie en de kerkorde. Deze normen zijn scherper geformuleerd dan (de meeste) gedragscodes. Zo worden loterijen beschouwd als ethisch ongewenst en doet Kerk in Actie daar niet aan mee.

De fondsenwerving vindt voor een belangrijk deel plaats door plaatselijke diaconieën en zwo-groepen (zending, werelddiaconaat en ontwikkelingssamenwerking). Deze groepen hebben een regulerend effect omdat zij zeer betrokken en kritisch zijn. Zij reageren direct op uitlatingen van Kerk in Actie of de Protestantse Kerk, al voordat er ethische of zelfs wettelijke normen overschreden worden.

Taken en verantwoordelijkheden van bestuur en directie dienstenorganisatie

Het bestuur heeft onder meer tot taak het (doen) voorbereiden van, uitvoeren van en toezien op het door de kleine synode vastgestelde beleid voor de dienstenorganisatie, de zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de dienstenorganisatie en het beheren van het vermogen van de Protestantse Kerk. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving en voor het beheersen van de risico's, verbonden aan het uit te voeren werk van de kerk. Het bestuur rapporteert hierover aan de kleine synode.

De directie is belast met de beleidsmatige voorbereiding en uitvoering van bestuursbesluiten, en met

de dagelijkse leiding en organisatie van de dienstenorganisatie. De taken zijn verwoord in het directiestatuut dat door het bestuur van de dienstenorganisatie is vastgesteld. Hierin wordt tevens aangegeven welke bestuursbevoegdheden zijn gemandateerd aan de algemeen directeur.

Besteding van middelen

Vorbereiding, vaststelling, uitvoering en evaluatie beleidsplanning

Het beleidsplan voor de dienstenorganisatie wordt voorbereid door het moderamen van de generale synode en het bestuur van de dienstenorganisatie. Zij doen dit zelf of laten dit doen, en bieden het gezamenlijk aan ter behandeling bij de generale synode. De generale synode stelt het beleidsplan vast.

Beheersingsproces

De uitvoering van de werkzaamheden van de dienstenorganisatie, gericht op (externe) dienstverlening, vindt, in overeenstemming met artikel 11 van de generale regeling, zoveel mogelijk plaats in de vorm van projecten. Het beheersingsproces binnen de planning- en controlcyclus van de organisatie is gebaseerd op de onderdelen Plan (plannen), Do (uitvoeren), Check (meten) en Act (analyse en bijsturen).

De (financiële) besturingsfilosofie geeft het management van de dienstenorganisatie de bouwstenen voor een adequate sturing van het geplande werk en - indien nodig - correctie hierop. Vanuit de missie, visie en de strategische doelstellingen zijn hierin succesfactoren en prestatie-indicatoren voor de dienstenorganisatie bepaald. Deze zijn opgenomen in een balanced scorecard. Deze methodiek blijkt een waardevol instrument voor het management en het bestuur, zowel voor financiële als inhoudelijke monitoring.

De financiële huishouding is op orde. De interne risicobeheersings- en controlesystemen functioneren en geven een solide basis voor rapportage en bijsturing bij gewijzigde omstandigheden. De interne beheersing van de project bestedingen van Kerk in Actie is eveneens op orde.

Verantwoording

De begrotingen en jaarrekeningen die het bestuur jaarlijks uitbrengt, worden vastgesteld door de kleine synode. De vaststelling van de jaarrekening met een controleverklaring van een onafhankelijke accountant strekt tot decharge van het bestuur ter zake van zijn gevoerde beheer. De jaarstukken worden opgesteld volgens de Richtlijn Fondsenwervende Instellingen (650) van de Raad voor de Jaarverslaggeving, mede vanwege het feit dat voor de activiteiten en verantwoording van Kerk in Actie het CBF-keurmerk geldt. Het bestuur brengt hierover een afzonderlijke verantwoording uit. De jaarverslagen en jaarrekeningen, evenals de begrotingen, zijn opvraagbaar en staan integraal op de website van de Protestantse Kerk.

De directie verantwoordt minimaal elke vier maanden aan het bestuur de realisatie en voortgang van de uitvoering van de vastgestelde jaarplannen en begrotingen. Het verantwoordingsproces in het jaar 2018 is uitgevoerd conform de gehanteerde regelgeving en de hierover gemaakte afspraken.

(Extern) toezicht

Het Centraal Bureau Fondsenwerving houdt extern toezicht inzake het keurmerk voor een verantwoorde fondsenwerving. Ook voert een onafhankelijke externe accountant, Deloitte Accountants BV te Utrecht, controle uit. Deze certificerende accountant is aangewezen door de kleine synode. Tevens woont de accountant de vergaderingen van de door het bestuur ingestelde auditcommissie bij. De auditcommissie ondersteunt het bestuur van de dienstenorganisatie bij het uitvoeren van de verantwoordelijkheden op het terrein van toezicht. In 2008 is daarvoor een auditreglement vastgesteld. De commissie bestaat uit drie externe leden, de heren J-D. de Geer, B. Trouwborst en H. Haverkamp, en twee bestuursleden, de heren W. van Leussen en M. van Ginkel. De overige leden zijn de waarnemend directeur en later de nieuwe algemeen directeur, het hoofd van de afdeling Service Center (SC) en een afgevaardigde namens de accountant. Wegens het aflopen van de zittingstermijn heeft dhr. H. Haverkamp eind 2018 afscheid genomen van de auditcommissie. Dhr. P.W. Bos is in de kleine synode van 30 november 2018 in zijn plaats benoemd tot lid van de auditcommissie. De auditcommissie besprak op 14 mei 2018 de jaarverslagen 2017 en op 24 september 2018 de conceptbegroting en het jaarplan 2019. De commissie adviseerde positief over de jaarverslagen en de begroting/het jaarplan. De commissie besteedde daarnaast aandacht aan de ontwikkelingen rond Kerk 2025, het beleidsplan 2017–2020 en de veranderingen naar aanleiding van dit beleidsplan, de ontwikkelingen bij het SSC, het vastgoed van de Protestantse Kerk, de ontwikkelingen betreffende de

samenwerking met de muo's, het beleggingsbeleid en de keuze voor vermogensbeheerders, het IT-plan, ontwikkelingen rondom 'de Werelt' en PSDV, het risicomanagement, het rooster van aftreden van de commissie, de relatie Kerk in Actie en ICCO, en het Service Center..

Omgang met belanghebbenden

De Protestantse Kerk geldt als een van de grootste vrijwilligersorganisaties van Nederland en heeft naast vrijwilligers andere belanghebbenden. Wij noemen hier de ambtsdragers, de kerkrentmeesters, de diakenen, de predikanten en de donateurs.

Belanghebbenden

De dienstenorganisatie komt met veel belanghebbenden in contact en streeft daarbij naar een transparante en open communicatie. Alle contacten hebben tot gevolg dat er op verschillende manieren, via verschillende vormen en op diverse momenten wordt gecommuniceerd, onder andere door Kerk in Actie. De Protestantse Kerk heeft contact met organisaties als de zogenoemde 'gelieerde instellingen' (bijvoorbeeld SKG, PThU, de modalitaire organisaties (IZB, GZB, HGJB), en belangenverenigingen (VKB, Federatie van Diaconieën, enz.). Ook onderhoudt de Protestantse Kerk contact met internationale organisaties als de Wereldraad van Kerken, ACT, WCRC, LWF, CEC, en met partner kerken.

Klachten

Op basis van artikel 15 van de generale regeling heeft de dienstenorganisatie een klachtenprocedure en een klachtenformulier. Deze zijn beschikbaar via de website protestantsekerk.nl. Als gevolg van de veranderingen in de organisatie is verzuimd het overzicht over geheel 2018 aan het bestuur voor te leggen. Dit wordt in de bestuursvergadering van 8 april 2019 besproken.

Deze verantwoordingsverklaring is op 13 mei 2019 onderschreven en ondertekend door alle leden van het bestuur en directie van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland.

Verslag bestuur en directie

Benoemingen bestuur en directie dienstenorganisatie

Het bestuur bestaat uit zes leden. De leden van het bestuur worden benoemd en ontslagen door de generale synode: a. Vier leden van het bestuur worden - op aanbeveling van het bestuur en gehoord hebbende het moderamen van de generale synode - benoemd uit de leden van de kerk. b. De beide andere leden zijn afkomstig uit het moderamen: de scriba (bezoldigd bestuurder) en een ander daartoe aangewezen lid van het moderamen. De onder a. vermelde bestuursleden worden benoemd voor een periode van vier jaar. Zij kunnen eenmaal worden herbenoemd voor een aansluitende periode. De onder b. vermelde bestuursleden worden benoemd voor de duur van hun zittingstijd in het moderamen. Conform het bepaalde in de 'generale regeling voor de dienstenorganisatie' vermijden de leden van het bestuur in hun functioneren elke schijn van belangenverstremming. Het bestuur draagt de dagelijkse leiding van de dienstenorganisatie op aan een algemeen directeur, die wordt benoemd door de generale synode uit de leden van de kerk, en op gezamenlijke voordracht van het bestuur van de dienstenorganisatie en het moderamen van de generale synode.

Profiel bestuurder

Van een bestuurslid wordt verwacht dat zij/hij:

- belijdend lid is van de Protestantse Kerk in Nederland;
- kennis heeft van de verschillende kerkelijke structuren en culturen binnen de Protestantse Kerk in Nederland;
- ruime ervaring heeft met het (bedrijfsmatig) aansturen van grote en complexe organisaties;
- oog heeft voor veranderingen in kerk en maatschappij en deze weet te vertalen naar het functioneren van kerk en dienstenorganisatie. De generale synode wijst, gehoord het bestuur, de voorzitter en secretaris van het bestuur aan. Afhankelijk van de samenstelling van het bestuur wordt gezocht naar specifieke ervaring en deskundigheid.

Samenstelling moderamen van de generale synode per 31 december 2018

Ds. S. van Meggelen, preses

Dr. R. de Reuver, scriba

Mr. M.C. van der Klooster, ouderling-kerkrentmeester
Drs. J. Galjaard, diaken en eerste assessor
Y. Luinburg, ouderling

Samenstelling bestuur en directie van de dienstenorganisatie per 31 december 2018

Bestuur

Mr. drs. G.H. van der Waaij, voorzitter
Mr. W. van Leussen, secretaris
G.L. Westerveld
M. van Ginkel RA
Dr. R. de Reuver, vanuit het moderamen van de generale synode
Mr. M.C. van der Klooster, vanuit het moderamen van de generale synode

De samenstelling van het bestuur van de dienstenorganisatie onderging eind 2017 de volgende wijziging:

Directie

Op 19 april van dit verslagjaar werd ing. G.J. de Groot door de generale synode benoemd tot algemeen directeur van de dienstenorganisatie, startend per 1 juni 2019. Zijn taak werd tot die tijd waargenomen door de plaatsvervangend directeur, mr. ds. J.P. van Ark.

Bezoldiging moderamen

De leden van het moderamen ontvangen geen bezoldiging, met uitzondering van de scriba, dr. R. de Reuver. De scriba wordt gesalarieerd conform de arbeidsvoorwaardenregeling van de Protestantse Kerk in Nederland. Deze is afgeleid van de beloningen die de rijksoverheid hanteert voor de ambtelijke salarissen. Aan de leden van het moderamen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Bezoldiging bestuur

Conform de generale regeling dienstenorganisatie artikel 3, lid 9 genieten de leden van het bestuur van de dienstenorganisatie geen beloning voor hun werkzaamheden, maar hebben zij recht op vergoeding van de kosten die zij maken bij de uitoefening van hun bestuursfunctie. In het jaar 2018 is € 779,- aan onkostenvergoedingen verstrekt. Dit betreffen voornamelijk vergoedingen voor reis- en verblijfkosten. Aan de bestuursleden zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Bezoldiging directie

het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in april/mei 2018 in het verlengde van de aanstelling van de nieuwe algemeen directeur. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgen de Protestantse kerk en Kerk in Actie de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties (zie www.goededoelennederland.nl).

De regeling geeft aan de hand van zwaarte criteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij de Protestantse kerk en Kerk in Actie vond plaats door een extern advies van Hoek consultants. Dit leidde tot een zogenaamde BSD-score van 500 punten met een maximaal jaarinkomen van € 151k (1 fte, 12 maanden).

Het voor de toetsing, aan de geldende maxima, relevante werkelijke jaarinkomen van de directie bedroeg voor G.J. de Groot in 2018 € 65k (1 fte, 6 maanden). Deze beloning bleef derhalve binnen de geldende maxima.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn bleven voor G.J. de Groot met een bedrag van € 79k (1 fte, 6 maanden) binnen het in de regeling opgenomen bedrag van € 187k per jaar.

De belaste vergoedingen/bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht op de staat van baten en lasten.

Rooster van aftreden

Mr. drs. G.H. van der Waaij, benoeming per 1 januari 2018, benoemd door de generale synode in

november 2017, mogelijke herbenoeming per 1 januari 2022, aftreden uiterlijk 31 december 2025.

G.L. Westerveld, benoeming per 1 januari 2011, benoeming door de generale synode in november 2010, herbenoemd in januari 2015, afgetreden op 31 december 2018.

Mr. W. van Leussen, benoeming per 1 januari 2014, benoemd door de generale synode in november 2013, herbenoemd per 1 januari 2018, aftreden uiterlijk op 31 december 2021.

M. van Ginkel RA, benoeming per 1 januari 2015, benoemd door de generale synode in november 2014, herbenoeming per 1 januari 2019, aftreden uiterlijk op 31 december 2022.

Dr. R. de Reuver, scriba van de Protestantse Kerk in Nederland, benoeming door de generale synode in mei 2016, mogelijke herbenoeming per mei 2021, aftreden uiterlijk april 2026.

Mr. M.C. van der Klooster, benoeming door de generale synode in april 2015, aftreden uiterlijk april 2019 (afhankelijk van synode lidmaatschap en synodebesluiten).

Functieverdelingen binnen het bestuur

De bestuursleden hebben elk specifieke aandachtsgebieden:

- Mevr. Van der Waaij vertegenwoordigt het bestuur van de dienstenorganisatie in de Stichting Hydepark Beheer, waarvan zij de voorzitter is.
- Dhr. Westerveld richt zich op zaken met betrekking tot (het overleg met) de regio's en de Stichting Kerkelijk Geldbeheer. Dhr. Westerveld vertegenwoordigt het bestuur van de dienstenorganisatie in het Besturenoverleg Land-Regio en het Bestuur van de Stichting Hydepark Beheer.
- Dhr. Van Leussen vertegenwoordigt het bestuur in de auditcommissie, de Solidariteitskas, het Georganiseerd Overleg Predikanten en het Bestuur van de Stichting Hydepark Beheer.
- Dhr. Van Ginkel is aanspreekbaar op zaken die te maken hebben met ICCO. Hij richt zijn aandacht daarnaast op zaken rond de ledenregistratie van de Protestantse Kerk (LRP en SILA). Hij vertegenwoordigt het bestuur in de auditcommissie als voorzitter en hij vertegenwoordigt het bestuur in het participanten beraad van de Protestantse Stichting Diaconaal Vakantiewerk.

Alle bestuursleden nemen deel aan het overleg met de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer.

Nevenfuncties

Buiten de kerkelijke functies op plaatselijk, regionaal en/of landelijk vlak bekleden de bestuursleden tevens nevenfuncties op financieel, economisch en maatschappelijke terreinen. Bestuursleden van de dienstenorganisatie hebben onderstaande nevenfuncties:

Mr. drs. G.H. van der Waaij, bestuursvoorzitter

Advocaat-vennoot AssumDelft Advocaten NV, lid Raad van Toezicht GGZ Centraal te Amersfoort, voorzitter bestuur Protestantse Stichting Hydepark Beheer, voorzitter bestuur van de Protestantse Stichting Steun Protestantse Kerk in Nederland, lid bestuur Stichting Gabrie-Mehen, lid Maatschappij van Welstand.

G.L. Westerveld, bestuurslid

Lid ledenraad Maatschappij van Welstand, bestuurslid (penningmeester) van de Protestantse Stichting Hydepark Beheer, bestuurslid SMRA (per 23 augustus 2017 uitgeschreven uit het handelsregister).

Mr. W. van Leussen, bestuurslid

Lid van de raad van toezicht van de Stichting (Unesco) Wereld Erfgoed Kinderdijk, bestuurslid (secretaris) van de Protestantse Stichting Hydepark Beheer, lid van het bestuur van de Protestantse Stichting Steun Protestantse Kerk in Nederland, lid van het bestuur van de Stichting Vrienden van Dr. H.F. Kohlbrugge, gevestigd te Utrecht, lid van het bestuur van de Vastgoedmaatschap Hanzevast Holland 45 CV, gevestigd te Groningen, voorzitter van het bestuur van de J.W. Ooms Stichting, gevestigd te Bleskensgraaf, bestuurslid van het Fusiefonds Hanzevast CV, gevestigd te Groningen (vanaf 21 december 2017).

M. van Ginkel RA, bestuurslid
registeraccountant/partner bij PwC Accountants en voorzitter Raad van Toezicht Charim.

Dr. R. de Reuver, scriba en bestuurslid vanuit moderamen generale synode
geen nevenfuncties

Mr. M.C. van der Klooster, bestuurslid vanuit moderamen generale synode vanaf mei 2015
hoofd van de afdeling Juridisch Advies van het Rijksvastgoedbedrijf.

De directieleden van de dienstenorganisatie hebben de volgende nevenfuncties:

Ing. G.J. de Groot, algemeen directeur
lid van het Participanten beraad van de Protestantse Stichting Diaconaal Vakantiewerk, lid van het bestuur van de Stichting Alpha-cursus Nederland.

Mr. ds. J.P. van Ark, plaatsvervangend directeur
voorzitter van de Stichting Zingen onder de Peperbus, voorzitter van de Stichting Musical Concert Koor, lid van de Raad van Aanbeveling Christ Hope.

Evaluatie functioneren

Het bestuur heeft in de vergadering van 11 juni 2018 in evaluatieve zin uitgebreid stilgestaan bij zijn functioneren van 2017 en het deel van 2018. Er is afgesproken dat de evaluatie van het functioneren van het bestuur in 2019 onder begeleiding van een externe begeleider zal plaatsvinden.

Kort verslag bestuursvergaderingen 2018

In deze paragraaf zijn alleen die punten uit het verslag opgenomen die direct of indirect betrekking hebben op Kerk in Actie. Voor het volledige verslag wordt verwezen naar de jaarrekening van de Protestantse Kerk.

Het bestuur van de dienstenorganisatie kwam over het verslagjaar 2018 elf keer bijeen in een regulier overleg. Bij alle vergaderingen waren de waarnemend directeur en vanaf 1 juni 2018 ook de nieuwe algemeen directeur aanwezig.

Wisselingen in het bestuur en de directie van de dienstenorganisatie

Door het vertrek van de algemeen directeur H. Feenstra in december 2017 trad mr. ds. J.P. van Ark vanaf 1 januari 2018 aan in de functie van waarnemend directeur. Voor het werven van de nieuwe directeur was reeds een selectiecommissie gevormd. In deze commissie hadden zitting: mr. drs. G.H. van der Waaij, de heren G.L. Westerveld, dr. R. de Reuver, mr. ds. J.P. van Ark en mevr. drs. N. van Hierden namens de medewerkers. Het hoofd HRM vervulde de rol van ambtelijk secretaris. Voor de begeleiding van het selectieproces was een extern bureau ingeschakeld. De selectiegesprekken vonden plaats in januari en februari, en in de generale synode van 19 april werd ing. G.J. de Groot uit Amersfoort benoemd tot algemeen directeur van de dienstenorganisatie.

Vanaf de mei-vergadering was er aandacht voor het opstellen van een nieuw profiel voor de vacature van de bestuursfunctie van dhr. G.L. Westerveld, die op 31 december 2018 in verband met het aflopen van zijn zittingstermijn afscheid nam van het bestuur. Er was ook aandacht voor de herbenoeming van bestuurslid dhr. M. van Ginkel RA.

Dhr. M.R.J. Westerduin is tijdens de vergadering van de generale synode (november 2018) benoemd tot bestuurslid van de dienstenorganisatie. In dezelfde vergadering is dhr. M. van Ginkel RA herbenoemd als lid van het bestuur van de dienstenorganisatie.

In de generale synode van 9 maart 2018 is afscheid genomen van de preses ds. K. van den Broeke. In dezelfde vergadering is ds. S. van Meggelen verkozen tot preses van de generale synode.

Shared Service Center

Het bestuur besloot in de vergadering van 4 juli 2018 akkoord te gaan met de ontvlechting van het SSC en de verdere gefaseerde uitwerking van de vervolgstappen, waaronder outsourcing van de IT.

Bestuur dienstenorganisatie - Raad van commissarissen ICCO

Het bestuur besloot al eerder om vooralsnog niet mee te gaan in de nieuwe opzet van de ICCO-coöperatie. Wel werd intensief gesproken over de veranderende verhoudingen met ICCO. Zeker ook na het besluit tot de ontvlechting van het gezamenlijke Shared Service Center ligt nu de vraag op tafel hoe de relatie tussen dienstenorganisatie en ICCO zich verder zal ontwikkelen, op welke terreinen wel en niet kan worden samengewerkt.

In de bestuursvergadering van 10 december 2018 besloot het bestuur zich te concentreren op de kerntaken en te stoppen met deelname aan Capital for Development (C4D), een investeringsfonds van ICCO.

Inmiddels is het onderzoek gestart onder de titel 'Common Ground'. Dit onderzoek richt zich op de huidige en toekomstige strategische samenwerking tussen ICCO en Kerk in Actie / de Protestantse Kerk, en is gericht op de toegevoegde waarde van deze samenwerking. In 2019 wordt toegewerkt naar besluitvorming.

Financiën

In 2018 zijn de (enkelvoudige en geconsolideerde) jaarrekeningen 2017 en de begroting 2019 voor de Protestantse Kerk en Kerk in Actie voorbereid en ter vaststelling voorgelegd aan de kleine synode.

AVG

Het bestuur besprak de stand van zaken rond de Algemene Verordening Gegevensverwerking (AVG). De uitwerking ervan, zowel in een op 1 mei gepubliceerde handleiding voor plaatselijke gemeenten als ook het AVG-proof maken van de dienstenorganisatie, inclusief het aanstellen van een eigen Functionaris Gegevensbescherming is afgerond. Het intern verwerkingsregister is volledig.

Overige

Bestuursleden waren in 2018 aanwezig bij de vergaderingen van de kleine synode en van de generale synode. De bestuursleden zijn bevoegd de leden van de generale en de kleine synode, gevraagd en ongevraagd, te adviseren.

In de vergadering van 14 mei 2018 namen de bestuursleden kennis van de klachtenrapportage 2017.

Vrijwilligers, personeel en organisatie

Vrijwilligers

De inzet van talloze plaatselijke vrijwilligers, ambtsdragers en taakdragers voor het werk van Kerk in Actie is van onschatbare waarde. Naast deze plaatselijke vrijwilligers zijn andere vrijwilligers binnen de dienstenorganisatie werkzaam voor Kerk in Actie. Ruim twintig vrijwilligers zetten zich in voor diverse werkzaamheden, zoals opmaak en verzendklaar maken van rondzendbrieven, standmedewerker op evenementen en beurzen, voorbereiding Landelijke Diaconale Dag en Diaconale Ontmoetingsdagen. Sommigen van hen zijn wekelijks actief, anderen zijn beschikbaar wanneer hun hulp nodig is. Tenslotte is er nog een 'pool' van zestig vertalers beschikbaar waarop Kerk in Actie indien nodig een beroep kan doen. De inzet van al deze vrijwilligers helpt niet alleen de werkdruk te verlichten, maar is ook een essentiële bijdrage aan het werk van Kerk in Actie.

Personeel

Onderstaand is de totale personeelsformatie van Kerk in Actie, gesplitst in een basisformatie en in een formatie inzake bijzondere aanstellingen. Dit ziet er als volgt uit:

Formatie t.b.v. Kerk in Actie <i>(in fte's)</i>	Rekening 2018 <i>(Gemiddeld)</i>	Begroting 2018	Rekening 2017 <i>(Gemiddeld)</i>	Rekening 2016 <i>(Gemiddeld)</i>
Basisformatie Kerk in Actie	26,93	28,86	23,53	26,91
Communicatie en fondsenwerving:				
C&F - fondsenwerving en donateursadm.	6,79	6,50	6,50	6,74
C&F - voorlichting en communicatie	9,30	7,00	7,00	8,53
	43,02	42,36	37,03	42,18
Bijzondere aanstellingen:				
Uitgezonden medewerkers	1,83	2,00	2,57	1,75
Staf en ondersteunende afdelingen:				
% aandeel Kerk in Actie	15%	13%	12%	12%
fte aandeel Kerk in Actie	5,62	5,07	4,97	7,71
Totaal Kerk in Actie	50,47	49,43	44,57	51,64
<i>Totaal Service Centre en ondersteunende afd.</i>				
Algemeen/management	2,90	1,92	2,76	2,00
Financiën & Control	17,02	17,51	17,28	16,44
Automatisering (IT)	6,77	9,67	9,93	10,25
Facilitaire Zaken (excl.Hydepark)	10,24	11,30	11,15	22,47
P&O				3,31
C&F - servicedesk				6,85
Directie				2,46
	36,93	40,40	41,12	63,78

Uitgebreide informatie over het personeelsbeleid is terug te vinden in het Sociaal Jaarverslag.

Organisatie

Kerk in Actie is een integraal onderdeel van de Protestantse kerk.

Het organogram van de Protestantse Kerk in Nederland met haar dienstenorganisatie is als volgt:

Risicobeheer

Algemeen

Risicobeheer betekent het in kaart brengen van de risico's voor de organisatie, het maken van een inschatting van de waarschijnlijkheid dat een risico zich in de praktijk zal voordoen en, de impact die dat voorval op de organisatie zal hebben. Vanuit deze inschattingen worden maatregelen bepaald gericht op het beheer van de gesignaleerde risico's .

Hierbij is het volgende onderscheid aangebracht:

- reputatierisico's;
- financiële risico's;
- operationele risico's.

De dienstenorganisatie is niet alleen in Nederland actief, maar wereldwijd. Daarnaast zijn zeer veel vrijwilligers en medewerkers betrokken bij de uitvoering van het werk. De aard van de risico's heeft derhalve een breder spectrum dan alleen het werk in de dienstenorganisatie.

In oktober 2017 vond een risico workshop plaats. In deze workshop hebben enkele bestuursleden geparticipeerd, naast het managementteam en enkele coördinatoren uit het Shared Service Center. De geïdentificeerde risico's zijn onder te brengen onder de hierboven weergegeven categorieën. Onder meer zijn genoemd: lekken van vertrouwelijke gegevens, vermindering van de kwaliteit van dienstverlening en frauderisico. In deze workshop zijn ook de maatregelen besproken die reeds in de organisatie aanwezig zijn. Dit heeft onder andere geleid tot een aanscherping van de normering van de continuïteitsreserve. De bevindingen uit de risicoanalyse zijn opgenomen in de besturingscyclus van het managementteam van de dienstenorganisatie.

In 2018 heeft een evaluatie van de risicoanalyse plaatsgevonden en heeft bijsturing van de beheersmaatregelen waar nodig plaatsgevonden. In 2019 zal de opzet van een nieuwe risicoanalyse worden gepland.

Reputatierisico's

De dienstenorganisatie streeft naar een transparante en open communicatie met alle belanghebbenden. Dit is van groot belang voor de wijze waarop belanghebbenden het werk, dat wordt uitgevoerd, ervaren. Kerk in Actie heeft via verschillende media per doelgroep een passende aanpak. De organisatie is voortdurend alert op interne en externe invloeden.

Reputatierisico's als gevolg van synodale uitspraken en besluiten worden niet benoemd in dit verslag. Deze komen - indien van toepassing - aan de orde in de rapportage van het moderamen van de Protestantse Kerk in Nederland aan de synode.

Financiële risico's

De bekende en kwantificeerbare financiële risico's zijn in de jaarrekening vermeld onder 'de niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen' (*zie einde toelichting op de balans*).

Operationele risico's

Operationele risico's zijn risico's als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen.

Veiligheid en gedragscodes

Werknemers die reizen en werken in het buitenland lopen risico. Te denken valt aan tropische ziektes, beroving, diefstal of zelfs ontvoering. Ook kan er sprake zijn van gewelddadige acties met een religieuze of politieke achtergrond. Daarom hebben Kerk in Actie en ICCO een veiligheidsbeleid, waarin uitgangspunten, verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot veiligheid zijn vastgelegd. Daarnaast zijn er voor alle landen waar de beide organisaties actief zijn c.q. op reizen,

landen veiligheidsplannen met, waar nodig, relevante veiligheidsmaatregelen ter voorkoming van risico's. Alle reizende medewerkers van Kerk in Actie hebben veiligheidstraining en refresher training gevolgd vanuit de organisatie en/of door een externe training provider.

Twee gedragscodes maken onderdeel uit van het veiligheidsbeleid. Alle medewerkers worden geacht zich hieraan te houden als zij voor de organisatie op dienstreis zijn of als uitgezonden medewerker verblijven in een gastland. Het betreft hier de Code of Conduct for the International Red Cross and Red Crescent Movement and NGO's in Disaster Relief en de Code of Conduct for the prevention of sexual exploitation and abuse, fraud and corruption and abuse of power van Action by Churches Together.

Heeft zich tijdens een reis of uitzending een incident voorgedaan waar een stafmedewerker mogelijk een trauma aan overgehouden heeft, dan kan de betreffende medewerker dat melden en bespreken tijdens een debriefing gesprek. In dat geval is professionele begeleiding mogelijk. Kerk in Actie heeft samen met ICCO een veiligheidsadviseur die optreedt wanneer de algemene veiligheidssituatie in een regio, gebied of land daarom vraagt en in geval van calamiteiten en incidenten.

In 2018 hebben zich analoog aan andere jaren verschillende incidenten voorgedaan. In alle bekende gevallen is vanuit de regionale kantoren en/of het internationale kantoor begeleiding geboden. Het betreft:

- ziekte en ongevallen;
- (seksuele) intimidatie;
- digitale onveiligheid (hacking);
- criminele activiteiten en/of bedreiging van henzelf of collega's in de directe omgeving;
- politieke onrust met verhoogde risico's voor medewerkers (bijv. in Pakistan de Wilderscartoon-affaire, Asia Bibi);
- vastzitten in onveilig gebied (Noordoost-Nigeria), waardoor medewerkers en/of de organisatie extra veiligheidsmaatregelen moeten nemen.

Tevens krijgt de organisatie wel eens te maken met veiligheidsproblemen of bedreigingen bij partnerorganisaties.

Terroristische aanvallen in een aantal steden in Europa en Afrika hebben een grote invloed op het veiligheidsgevoel van reizende en uitgezonden medewerkers. Bovengenoemde incidenten betreffen niet alleen directe medewerkers van de Protestantse Kerk, maar ook personen die via contractpartners ingezet worden bij door Kerk in Actie gefinancierde projecten en jongeren die zijn uitgezonden. Dit maakt de incidenten natuurlijk niet minder ernstig.

Goede doelen, waaronder Kerk in Actie, die beschikken over een Erkenning van toezichthouder CBF moeten voldoen aan kwaliteitseisen zoals verwoord in de normen van de erkenningsregeling. Op het gebied van integriteit van de organisatie zijn recent nieuwe normen vastgesteld. Vanaf 2020 gaat het CBF erkende organisaties hier actief op toetsen. In 2019 zal de dienstenorganisatie de bestaande gedragscodes inventariseren en waar nodig actualiseren, ten einde aan deze nieuwe normering te voldoen.

In 2018 zijn binnen aan ICCO en Kerk in Actie drie overtredingen gemeld als gevolg van grensoverschrijdend gedrag door stafleden in het buitenland. Één geval betrof een melding bij een uitvoerende partner en is conform de procedures van die organisatie naar behoren afgehandeld. In de twee andere gevallen is conform het protocol met alle betrokkenen gesproken en zijn passende maatregelen genomen.

Internationaal betalingsverkeer

In toenemende mate zijn risico's in het internationale betalingsverkeer zichtbaar vanwege aan banken opgelegde maatregelen in het kader van de Wet op het financieel toezicht (Wft) en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en/of vanwege lokale wetgeving ten opzichte van ngo's en kerken. Dit kan leiden tot problemen in het tijdig ter plekke krijgen van toegezegde gelden en daarmee tot problemen bij de realisatie van project- en programmadoelstellingen. In 2018 zijn geen gevallen gemeld van vertragingen in het betalingsverkeer als gevolg hiervan.

In 2018 heeft zich een incident voorgedaan die als onrechtmatig handelen kan worden betiteld. Hierbij zijn onjuiste bankgegevens van een buitenlandse partner doorgegeven en verwerkt in onze administratie. De hieruit volgende betaling kon gelukkig nog tijdig worden geblokkeerd. Onze partner heeft hiervan aangifte gedaan en de zaak is nog in onderzoek.

Als gevolg van deze casus hebben wij onze interne procedure aangescherpt en een extra verificatie moment ingebouwd bij doorgegeven wijzigingen in bankrekeningen van onze partners.

IT-omgeving

In 2018 heeft de dienstenorganisatie de transitie van een Microsoft-omgeving naar een Google-platform voortgezet. Tijdens dit proces bleek dat het beheer van de 'oude' netwerkomgeving te fragiel was en veelal afhankelijk van enkele personen. Inmiddels is bekend dat het IT-werk per 1 mei 2019 belegd wordt bij een externe partij, waarmee tevens de continuïteit van het beheer beter is geborgd.

Bedrijfshulpverlening

Bij het landelijk dienstencentrum is een team van bedrijfshulpverleners aanwezig, dat dagelijks klaar staat om op te treden in noodsituaties. Om de paraatheid en kennis van de bedrijfshulpverleners actueel te houden, volgen de teamleden frequent de opleidingen met betrekking tot ontruiming, eerste hulp, reanimatie en brandpreventie. Door de bedrijfshulpverlening worden ontruimingsoefeningen uitgevoerd op de locatie van de dienstenorganisatie in Utrecht. Ontruimingsoefeningen worden geëvalueerd en kunnen leiden tot acties op de geconstateerde aandachtspunten.

Duurzaamheid

Bijbelse opdracht

Onze aandacht voor duurzaamheid heeft alles te maken met de bijbelse opdracht om zorgvuldig om te gaan met de schepping en wat wij ontvangen hebben zorgvuldig te beheren en over te dragen aan toekomstige generaties. In onze traditie is hiervoor de uitdrukking dat we goede rentmeesters moeten zijn die verantwoordelijkheid nemen voor de medemens en voor de aarde. Vanuit deze opdracht zou de kerk en in het verlengde daarvan de dienstenorganisatie een voorbeeld moeten zijn van goed rentmeesterschap. Wereldwijd wordt deze opdracht herkend en is door de Verenigde Naties vertaald in de Sustainable Development Goals (SDG's) waarop overheden in alle lidstaten aanspreekbaar zijn. Kerk in Actie draagt met haar werk bij aan deze SDG's en dat zal in de toekomst explicieter benoemd worden.

Duurzaamheid in onze programma's

Groene kerken

Kerk in Actie geeft een impuls gegeven aan duurzaamheid in plaatselijke protestantse gemeenten met de Groene Kerken beweging. Er is een website Groene Kerken en het aantal gemeenten dat concrete stappen zet op het terrein van verduurzaming is ook in 2018 sterk door gegroeid. Kerk in Actie werkt hierin samen met Tear. Ook bij kerken uit het wereldwijde netwerk van Kerk in Actie is belangstelling voor dit handelingsperspectief voor lokale gemeenten.

Duurzaamheid in onze bedrijfsvoering

We besteden aandacht aan duurzaamheid in onze eigen bedrijfsvoering. Centrale begrippen hierbij zijn verminderen, veranderen en vergoeden. Dit levert een goed beeld op van wat al gebeurd is, waar nog een probleem is en wat we daaraan kunnen doen. Het streven is om het huidige portfolio duurzame middelen uit te breiden.

a. Verminderen en veranderen

- Er zijn 514 zonnepanelen geplaatst op het dak van het gebouw in Utrecht.
- Een energielabel is aangevraagd. Door alle maatregelen van de afgelopen jaren zijn we van 'geen label' opgeklimmen naar energielabel D. Energielabel C moet uiterlijk in 2023 bereikt zijn. Er is een maatwerkadvies uitgebracht m.b.t. het bereiken van energielabel C en hoger, tot CO2-neutraal. Hier zitten hoge investeringskosten aan vast. Wordt vervolgd in 2019.

- Er zijn 8 nieuwe, duurzamere printers geplaatst en 14 'oude' printers verwijderd. Het aantal printjes loopt de laatste jaren beduidend terug en grotere afstand naar de printers bevordert het papierloos werken.
- Papier dat ingekocht wordt t.b.v. de printers en de repro heeft een duurzaamheidscertificaat.
- Het gebouwbeheersysteem (GBS) is opnieuw ingeregeld. Na de diverse verbouwingen was het ontregeld. Het is nu aangepast op de verbouwde ruimten.
- De software van het GBS is vernieuwd, zodat per ruimte koeling en verwarming efficiënter ingeregeld kan worden.
- Het certificaat CO2-neutrale postbezorging is weer ontvangen.

b. Vergoeden

CO2 compensatie

De dienstenorganisatie compenseert de CO2-uitstoot (foot print). In 2016 en 2017 was steeds een dalende lijn te zien en werd dus minder CO2 door de organisatie uitgestoten. De waarde van de compensatie wordt berekend door het Fair Climate Fund (onderdeel van de ICCO group) en compensatie wordt via dit fonds besteed aan het verminderen van CO2-uitstoot elders. Dankzij de compensatie kan worden geïnvesteerd in duurzame projecten in bijvoorbeeld Zuid-Afrika (de organisatie NOVA, een partner van Kerk in Actie). Voor 2018 moet de berekening nog gemaakt worden maar zal gewerkt worden volgens hetzelfde principe.

Duurzaamheid in het beleggingsbeleid

Voor het gevoerde beleggingsbeleid in 2018 wordt verder verwezen naar paragraaf 'Duurzaamheid en beleggingen' in de jaarrekening van de Protestantse kerk..

Financiën

Continuïteitsreserve

Kerk in Actie is onderdeel van de Protestantse kerk, die in haar eigen vermogen een algemene risicoreserve kent. Deze algemene risicoreserve geldt enerzijds als continuïteitsreserve, een 'buffer' voor onverwachte tegenvallers, en anderzijds als egaliseringsreserve voor de operationele resultaten van de dienstenorganisatie.

Normering continuïteitsreserve

De bufferfunctie (weerstandsvermogen, conjuncturele reserve) van het eigen vermogen houdt in het vormen van reserves ter waarborging van de continuïteit, opvang van fluctuaties in de exploitatie (egaliseringsfunctie) en opvang van algemene bedrijfsrisico's.

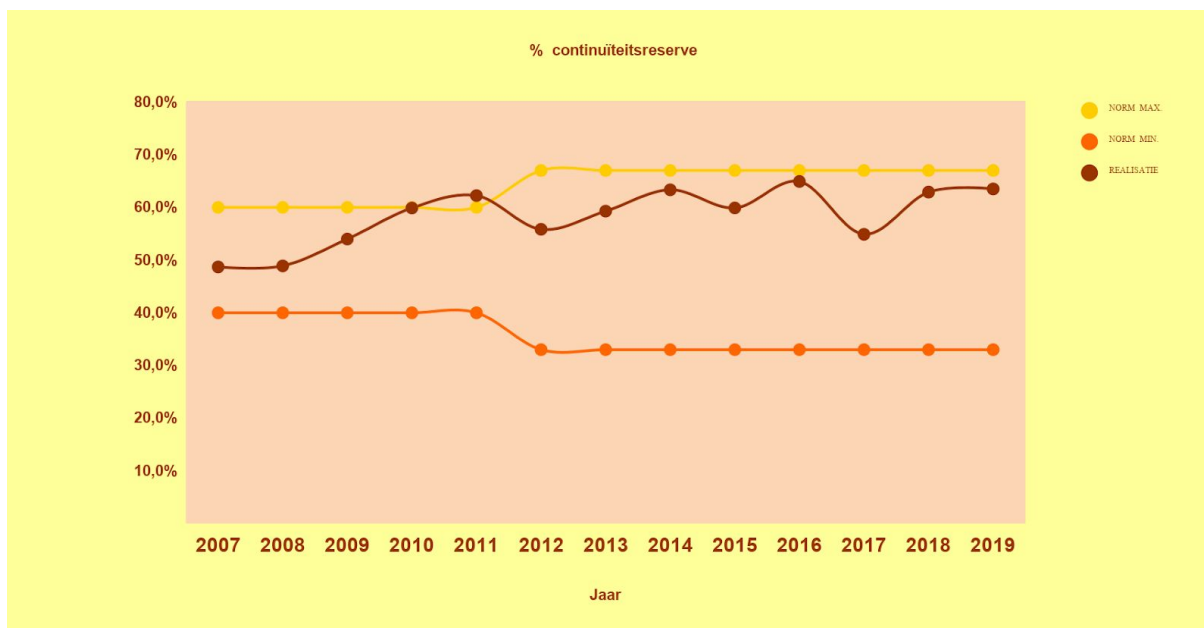
In oktober 2017 is een risico workshop uitgevoerd om de belangrijkste risico's te identificeren en in kaart te brengen voor de Protestantse Kerk in Nederland. De hoogte van de risico's werd bepaald door de mate van waarschijnlijkheid en de hoogte van de impact. Het bestuur van de dienstenorganisatie besloot om, op grond van de gehouden risicoanalyse, de huidige norm aan te scherpen. De in de jaarrekening te hanteren norm (toetsgrootte) is nu gesteld op basis van de vastgestelde begroting voor het volgende jaar van:

- een jaarlast van de personele verplichtingen incl. overige personele kosten;
- een jaarlast voor apparaatskosten (huisvesting, kantoor- en overige bureaunkosten);
- een opslag van € 4 mln. conform de gehouden risicometing/weging.

De bandbreedte of de hoogte van deze reserve blijft gehandhaafd op minimaal 33% en maximaal 67%.

Door de toevoeging van het resultaat 2018 van € 243k aan de continuïteitsreserve komt het percentage voor deze reserve overeenkomstig de nieuwe normering ultimo 2018 uit op 62%.

Het verloop van de continuïteitsreserve over de periode 2007-2018 geeft het volgende beeld:

Reserves en fondsen

Het eigen vermogen van Kerk in Actie is onderverdeeld in reserves en fondsen.

Reserves (€ 22.790k)

Deze reserves kunnen egalisatie- en/of continuïteitsreserves, bestemmingsreserves en herwaarderingsreserves zijn. De reserves van Kerk in Actie vallen in de categorie bestemmingsreserves. Bestedingen van deze bestemmingsreserves dienen plaats te vinden binnen de gegeven algemene bestemming. Binnen deze algemene bestemmingen kunnen de bestedingen door het bestuur worden bepaald. De gevormde bestemmingsreserves mogen geen verplichting betreffen.

Fondsen (€ 4.171k)

Deze bestemmingsfondsen zijn vanwege de specifieke bestemming, die door derden (gevers of overheid) is bepaald, slechts aan te wenden voor de specifieke bestemming. Besloten is om enkele bestemmingsfondsen die in het kader van diverse noodhulp programma's zijn gevormd op te heffen. Het gaat hierbij om de volgende actiepotten:

Actiepotten Kerk in Actie	Vrijval 2018
Overstroming Pakistan	26
Hoorn van Afrika	11
Aardbeving Nepal	14
Totaal	51

Gezien de lage stand 2018 van deze fondsen is het niet meer mogelijk gebleken deze gelden nog effectief weg te zetten in projecten ter plekke. Een bedrag van in totaal € 51k is toegevoegd aan de bestemmingsreserve voor noodhulp.

Beleid bestemmingsreserves

Kerk in Actie wijst jaarlijks op grond van de begroting van Kerk in Actie, die is vastgesteld door de kleine synode, de bedragen toe ten behoeve van de steunverlening aan partners en projecten door de afdeling buitenland van ICCO en Kerk in Actie.

Indien de steunverlening aan bepaalde projecten vertraagd is of om moverende redenen door de relatiebeheerders niet aan een project wordt toegekend, vloeien de gelden die niet besteed zijn terug in een revolving fund. Deze bestemmingsreserve kan aangewend worden om in een volgend jaar eventuele tekorten te dekken wanneer de inkomsten achterblijven bij de begroting. Op deze wijze wordt voorkomen dat een onverwachte daling van inkomsten leidt tot vermindering van al aan partners toegezegde steun. De revolving funds fungeren zo als egaliseringsreserve voor de doelen waarvoor de gelden zijn bestemd.

De normering van de revolving funds is in 2018 onder de loep genomen en geactualiseerd. Het voorstel hiertoe, dat in in het jaarplan c.q. de jaarbegroting 2019 is opgenomen, is door het bestuur besproken en geaccordeerd. Het fundament onder deze normering wordt gevormd door het uitgangspunt dat Kerk in Actie voldoende reserves wil aanhouden om voor een periode van vijf jaar na 2019 de bestaande programmering te kunnen blijven uitvoeren. Hiervoor is het nodig om (financiële) risico's zo mogelijk voor deze periode af te dekken.

In het jaarplan 2019 is ervoor gekozen om aansluiting te zoeken bij de in 'Kerk 2025' gehanteerde periode. Effectief betekent dit een periode van zes jaar.

De berekening van de hoogte van deze norm is gebaseerd op de volgende pijlers.

1. particuliere werving

In de particuliere wordt rekening gehouden worden met een autonome daling. Op grond van het verloop van de ledentallen die door de vergrijzing sterk worden beïnvloed, is in de meerjarenraming 2016-2020 rekening gehouden met een daling van 2% per jaar. Deze is in de norm berekend over de periode 2020-2025.

2. fondsenwerving

De begroting voor fondsenwerving wordt bepaald door een vastgestelde norm van 12,5% over de opbrengsten uit particuliere werving. In een krimpscenario als hierboven beschreven betekent dit een steeds lager budget. Hierdoor bestaat het risico dat de werving nog verder terugloopt en wordt de neerwaartse spiraal versterkt. Eigenlijk is het nodig dat bij een dalende lijn de investering in fondsenwerving minimaal op peil blijft. Vandaar dat over de berekende daling van 2% per jaar een bedrag in onze reserves wordt aangehouden. Deze is berekend op 12,5% van de daling over de periode 2020-2025.

3. overige baten

De overige baten bestaan met name uit bijdragen van stichtingen en vermogensfondsen, alsmede de opbrengsten uit de samenwerking met EO Metterdaad. Kerk in Actie is dankbaar voor de financiële bijdragen die worden ontvangen, maar deze baten kunnen van jaar tot jaar sterk variëren. We willen echter de uitvoering en het succes van onze programma's hier niet afhankelijk van laten zijn. Vandaar dat de hoogte van deze opbrengsten worden meegenomen in de norm.

4. financiële vaste activa

Participaties en verstrekte leningen brengen een risico met zich mee. Deze worden dan ook volledig in de berekening van de norm meegenomen. Hiermee wordt voorkomen dat in het geval van waardevermindering van een participatie of als een lening niet wordt afgelost, dit directe gevolgen heeft voor de besteding aan de doelstelling. Ultimo 2018 zijn alle participaties verkocht en zijn er geen leningen u/g meer.

5. acute noodhulp

Het aantal rampen in de wereld lijkt ieder jaar weer toe te nemen. Het beroep op Kerk in Actie om snel te reageren op acute noodhulpsituaties stijgt hierdoor ook. Het bedrag dat Kerk in Actie hiervoor in de reserves aanhoudt is verhoogd van € 1.000k naar € 2.000k.

6. overige risico's

Bij de waardering van de opbrengst uit nalatenschappen wordt een inschatting gemaakt van de opbrengst bij nog niet afgewikkelde dossiers. De daadwerkelijke hoogte van de opbrengsten alsmede de termijn waarbinnen nalatenschappen kunnen worden afgehandeld zijn nog onzeker. Vandaar dat deze post in de berekening van de norm is meegenomen, voor het gedeelte dat per 1 maart 2019 nog

niet was ontvangen.

Veel risico's die zich in het kader van de bedrijfsvoering kunnen voordoen zijn in de normering van de algemene risicoreserve van de Protestantse Kerk meegenomen. Deze hoeven derhalve niet binnen de Kerk in Actie-reserves te worden berekend.

Op grond van deze uitgangspunten is de normering als volgt berekend:

Bestemmingsreserves (x € 1.000)	Parti- culieren	Fondsen- werving	Overige baten	Fin.vaste activa	Acute noodhulp	Overige risico 's	Totaal norm
<i>Programma's Kerk in Actie:</i>							
Revolving fund Kinderen in de knel	1.006	126	0			821	1.953
Revolving fund Werelddiaconaat	2.814	352	1.032			541	4.739
Revolving fund Zending	2.469	309	1.098			433	4.309
Revolving fund Noodhulp	978	122	135		2.000		3.235
Egalisatiereserve diaconaal werk	590	74	358			43	1.065
	7.857	983	2.623	0	2.000	1.838	15.301

De bestemmingsreserves ultimo 2018 geven het volgende beeld:

Bestemmingsreserves (x € 1.000)	Stand ult. 2017	Resultaat 2018	Stand ult.2018	Norm baten	Norm overig	Norm totaal	Meer/ minder
<i>Programma's Kerk in Actie:</i>							
Revolving fund Kinderen in de knel*	1.975	554	2.529	1.132	821	1.953	576
Revolving fund Werelddiaconaat*	3.586	2.088	5.674	4.198	541	4.739	935
Revolving fund Zending	6.984	1.010	7.994	3.876	433	4.309	3.685
Revolving fund Noodhulp	6.527	-524	6.003	1.235	2.000	3.235	2.768
Egalisatiereserve diaconaal werk	287	34	321	1.022	43	1.065	-744
	19.359	3.162	22.521	11.463	3.838	15.301	7.220
Egalisatiereserve ZZO	688	-419	270	0	270	270	0
Totaal	20.047	2.743	22.790	11.463	4.108	15.571	7.220

* Deze bestemmingsreserves hebben beide betrekking op het programma Werelddiaconaat.

ZZO

Voor de ZZO-reserve (Zwakzinnigen Zorg in Ontwikkeling) zijn bij de overdracht aparte afspraken vastgelegd. Per 1 januari 2008 heeft de overdracht plaatsgevonden van het vermogen van de ZZO aan Kerk in Actie ten behoeve van projecten voor mensen met een verstandelijke handicap in ontwikkelingslanden. Naar verwachting zal deze reserve in 2019 zijn uitgeput.

Resultaat 2018 Kerk in Actie

Resultaatbestemming

Het boekjaar 2018 sluit met een positief resultaat van € 3.567k, hetgeen € 3.218k hoger is dan begroot. Van dit resultaat is een bedrag van € 2.743k toegevoegd aan de bestemmingsreserves, begroot was een toevoeging van € 349k. Een bedrag van € 824k is toegevoegd aan de bestemmingsfondsen.

Baten

De totale baten in 2018 bedragen € 29.419k en komen hiermee € 4.317k hoger uit dan begroot. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan de hogere opbrengst uit baten van particulieren (€ 2.986k) en de hogere inkomsten uit baten van andere organisaties (€ 1.127k). Onder deze laatste post zijn o.a. de inkomsten uit noodhulpacties van de samenwerkende hulporganisaties (SHO) verantwoord. Voor de actie 'Help slachtoffers Sulawesi' kwam in dit verslagjaar € 1.399k binnen.

Lasten

De totale lasten in 2018 bedragen € 25.851k hetgeen € 1.090k hoger is dan begroot. De project bestedingen in het kader van de SHO-actie Help slachtoffers Sulawesi ad € 1.065k zijn hiervan de voornaamste oorzaak.

Resultaat

De inkomsten uit de particuliere en kerkelijke werving laten een stijging zien ten opzichte van 2017. Vooral de stijging bij de baten uit nalatenschappen is hierbij opvallend. De vergrijzing binnen onze achterban kan hierbij als reden worden aangevoerd. Tegelijkertijd betekent dit dat in de komende jaren Kerk in Actie rekening moet houden met een scenario waarin de inkomsten uit de particuliere werving terug kunnen lopen als gevolg van afnemende aantallen leden en donateurs. Daarmee is binnen de normering van de reserves rekening is gehouden.

Bestedingsratio's

De kosten van Kerk in Actie zijn naar bestedingscategorieën in specifieke ratio's uitgedrukt. Deze geven het volgende weer:

% ten opzichte van de totale lasten = waar is een uitgegeven euro aan besteed

% ten opzichte van de totale baten = waar is een ontvangen euro naar toe gegaan

Tenslotte zijn de directe kosten fondsenwerving (dit betreft de inzet van fondsenwerpers en de directe kosten m.b.t. fondsenwervingsprojecten) uitgedrukt in een % van de opbrengst uit collecten, giften en schenkingen.

Ratio's Kerk in Actie	Norm	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017	Rekening 2016
% ten opzichte van de totale lasten					
Doelbestedingen subsidies en bijdragen		66,8%	66,6%	67,9%	64,0%
Doelbestedingen via eigen organisatie		19,9%	19,9%	18,9%	22,3%
		86,7%	86,5%	86,8%	86,3%
Werving baten		10,4%	10,5%	10,3%	10,3%
Kosten beheer en administratie	4,5-4,75%	2,9%	3,0%	2,9%	3,4%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
% ten opzichte van de totale baten					
Doelbestedingen subsidies en bijdragen	60-70%	58,7%	65,6%	58,3%	61,9%
Doelbestedingen via eigen organisatie		17,5%	19,6%	16,3%	21,6%
		76,2%	85,2%	74,6%	83,5%
Werving baten		9,1%	10,4%	8,8%	10,0%
Kosten beheer en administratie		2,6%	3,0%	2,5%	3,3%
Mutatie in reserves en fondsen		12,1%	1,4%	14,1%	3,3%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
% t.o.v. opbrengst vrijwillige geldwerving					
Kosten fondsenwerving	max.12,5%	11,3%	12,5%	11,8%	13,7%

Doelbestedingen

Subsidies en bijdragen

Dit betreffen de direct met partners overeengekomen projectfinancieringen. Dit percentage geeft aan hoeveel procent van de baten aan directe steunverlening wordt besteed.

Via eigen organisatie

Het betreft hier activiteiten die in het kader van de doelstelling vanuit de eigen organisatie, en dus niet via partners, worden uitgevoerd. Deze activiteiten liggen onder meer op het gebied van binnenlands diaconaat, noodhulp en communicatie en voorlichting.

Kosten beheer en administratie

Dit zijn de kosten die door het Service Centre van de dienstenorganisatie van de Protestantse kerk (zoals huisvesting, facilitaire zaken, ICT en financiën) aan Kerk in Actie worden doorberekend op basis van de begrote bezetting.

Werving baten

Hieronder wordt verstaan de kosten eigen fondsenwerving die specifiek betrekking hebben op de werving van de opbrengsten uit collecten, giften en schenkingen en nalatenschappen. Kosten met betrekking tot de werving van de overige baten worden niet apart gepresenteerd.

Kosten eigen fondsenwerving

Het percentage eigen fondsenwerving valt in 2018 binnen de door Kerk in Actie gehanteerde norm van 9 tot 12,5%.

Jaarrekening 2018 Kerk in Actie

Balans (na resultaatbestemming)

Activa <i>(x € 1.000)</i>	Ref.	Balans 31-12-2018	Balans 31-12-2017
Participatie		0	1.485
Financiële vaste activa	1	0	1.485
Vorderingen en overlopende activa		15.249	11.476
Liquide middelen		14.483	13.262
Vlottende activa	2	29.731	24.738
Totaal activa		29.731	26.224

Passiva <i>(x € 1.000)</i>	Ref.	Balans 31-12-2018	Balans 31-12-2017
Reserves en fondsen			
<i>Reserves</i>			
- Bestemmingsreserves		22.790	20.047
<i>Fondsen</i>			
- Bestemmingsfondsen		4.171	3.347
Totaal reserves en fondsen	3	26.961	23.394
Voorzieningen	4	179	198
Kortlopende schulden	5	2.591	2.633
Totaal passiva		29.731	26.224

Staat van baten en lasten

Baten (x € 1.000)	Ref.	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Beschikbaar voor de doelstelling				
Baten van particulieren	6	23.827	20.841	23.027
Baten van verplichte bijdragen van gemeenten	7	431	431	431
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	8	1.725	1.600	1.700
Baten van andere organisaties zonder winststreven	9	3.097	1.970	5.281
Baten van subsidies van overheden	10	62	130	157
Totaal geworven baten		29.142	24.972	30.596
Baten uit dienstverlening	11	99	113	212
Overige baten	12	176	15	23
Totaal beschikbaar voor de doelstelling		29.417	25.100	30.831

Lasten (x € 1.000)	Ref.	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Besteed aan doelstellingen				
Zending		6.422	7.844	6.122
Werelddiaconaat		9.145	10.219	9.210
Noodhulp		4.887	1.417	5.491
Binnenlands diaconaat		1.959	1.930	2.195
	13	22.414	21.410	23.018
Wervingskosten	14	2.687	2.605	2.727
Kosten beheer en administratie	15	750	746	763
Totaal lasten		25.851	24.761	26.508
Saldo voor financiële baten en lasten		3.566	339	4.323
Saldo financiële baten en lasten	16	2	10	17
Saldo van baten en lasten		3.567	349	4.340

Resultaatverdeling

Bestemming saldo van baten en lasten	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
<i>Bestemmingsreserves Kerk in Actie</i>			
Revolving Fund Kinderen in de Knel	554	423	-344
Revolving Fund Werelddiaconaat	2.088	725	1.799
Revolving Fund Zending	1.010	-627	1.263
Revolving Fund Noodhulp	-524	0	1.985
Egalisatiereserve diaconaal werk	34	-171	30
Egalisatiereserve ZZO	-419	0	0
Totaal bestemmingsreserves	2.743	349	4.733
<i>Noodhulpfondsen Kerk in Actie</i>			
Bangladesh - cycloon	-65		-67
Overstroming Pakistan	-76		0
Hoorn van Afrika	-11		0
Burgeroorlog Syrië	0		-589
Aardbeving Nepal	-94		-85
Actieweek vluchtelingen	-292		-312
Hongersnood Ethiopië	-131		0
Indonesië (Sulawesi)	845		0
	176	0	-1.052
<i>Noodhulpfondsen Kerk in Actie via de SHO</i>			
Aardbeving Nepal, AKV	-46		0
Hongersnood	-145		145
Indonesië (Sulawesi)	334		0
	144	0	145
<i>Overige fondsen Kerk in Actie</i>			
Projectenfonds EO Metterdaad	-306		100
Projectenfonds particuliere schenkingen	811		415
	505	0	515
Totaal bestemmingsfondsen	824		
Totaal eigen vermogen	3.567	349	4.733

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht (indirecte methode)			
<i>(x € 1.000)</i>	<i>Ref.</i>	Balans	Balans
		31-12-2018	31-12-2017
Vermogensresultaat Kerk in Actie	3	3.567	4.340
Voorzieningen	4	-19	-14
Vorderingen en overlopende activa	2	-3.772	-5.045
Kortlopende schulden	5	-41	-228
Kasstroom uit operationele activiteiten		-3.832	-5.287
Participatie	1	1.485	0
Leningen u/g	1	0	0
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		1.485	0
Langlopende schulden	<i>nvt</i>	0	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		0	0
Totaal activa		1.221	-947

Verloop liquide middelen			
<i>(x € 1.000)</i>	<i>Ref.</i>	2018	2017
Stand per 1 januari		13.262	14.209
Mutatie boekjaar		1.221	-947
Stand per 31 december	2	14.483	13.262

Waarderingsgrondslagen

Richtlijn jaarverslaggeving

De jaarrekening van de Protestantse Kerk (inclusief de dienstenorganisatie) en die van Kerk in Actie zijn opgesteld conform de Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen, mede in verband met het CBF-keurmerk ten behoeve van Kerk in Actie. In RJ 650 zijn wijzigingen aangebracht die van toepassing zijn met ingang van het boekjaar 2017. De wijzigingen hebben met name betrekking op de presentatie van baten en lasten. De wijzigingen zijn aangebracht en de vergelijkende cijfers zijn aangepast.

Stelselwijziging / vergelijking met voorgaand jaar

In het boekjaar 2018 hebben zich verder geen stelselwijzigingen voorgedaan. De vastgestelde begroting 2018 is opgenomen om de vergelijking met de verantwoording over het boekjaar 2018 te vergemakkelijken.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie van De Protestantse Kerk in Nederland zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de Protestantse Kerk in Nederland en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Financiële vaste activa

Leningen uitgeleend geld (u/g) worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde, gewoonlijk de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Op iedere balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat het vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig is/kan zijn.

Deelnemingen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaardering worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering

Vorderingen, overlopende activa en overige activa

Aandelen en obligaties worden gewaardeerd op marktwaarde. Overige beleggingen worden op reële waarde gewaardeerd. Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. De overlopende activa en overige activa worden eveneens gewaardeerd op reële waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen worden tegen de nominale waarde opgenomen.

Reserves en fondsen (eigen vermogen)

Het vermogen van de kerk heeft een bijzonder karakter. De Protestantse Kerk in Nederland is gehouden dit vermogen slechts aan te wenden in overeenstemming met de doelstelling waartoe ze in het leven is geroepen. De presentatie van het eigen vermogen in de balans wordt onderscheiden in:

- reserves
- fondsen

Reserves

Deze reserves kunnen egalisatie- en/of continuïteitsreserves en bestemmingsreserves zijn. Besteding van bestemmingsreserves kan slechts indien dit binnen de gegeven 'bestemming' plaatsvindt. De gevormde bestemmingsreserves mogen geen verplichting betreffen.

Fondsen

Dit deel van het eigen vermogen is vanwege de specifieke bestemming die door 'derden' (gevers of overheid) is bepaald, slechts aan te wenden voor de specifieke bestemming.

Voorzieningen

Onder voorzieningen worden opgenomen:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- op balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen en/of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- kosten die in het volgend boekjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het boekjaar of een voorgaand boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Langlopende schulden

Schulden op lange termijn worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Voor zover toekenningen meerjarige betalingsverplichtingen betreffen, worden deze verplichtingen vermeld als schulden op lange termijn. Indien echter bij deze toekenningen een ontbindende voorwaarde is opgenomen, dan worden deze naar jaar verantwoord onder de 'niet in de balans opgenomen activa en/of verplichtingen'.

Schulden op korte termijn

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Ontvangsten en uitgaven worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Bij deze toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. In de balans wordt rekening gehouden met de, aan een periode toe te rekenen bedragen die in een andere periode zijn of worden ontvangen dan wel betaald. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn; baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Alle baten en lasten worden verantwoord in de staat van baten en lasten. Dit betekent dat geen rechtstreekse mutaties in het vermogen plaatsvinden, behalve bij stelselwijziging, herstel van fundamentele fouten, herwaardering en niet gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen, voor zover die verantwoord kunnen worden in de 'reserve niet gerealiseerde waardeverschillen beleggingen'.

Bestemmingsgiften

Baten waarvoor een bijzondere bestemming is aangewezen, al dan niet via specifieke acties, worden afzonderlijk in de (toelichting op de) staat van baten en lasten opgenomen, onder vermelding van de aard van de bestemming. Ook de besteding hiervan wordt afzonderlijk vermeld.

Indien deze baten in het verslagjaar niet volledig zijn besteed, worden de nog niet bestede gelden verwerkt in de desbetreffende bestemmingsreserve. Indien in een volgend jaar uit de bestemmingsreserve wordt geput, wordt deze besteding enerzijds in de staat van baten en lasten verantwoord en anderzijds als mutatie in de desbetreffende bestemmingsreserve weergegeven.

Baten van particulieren

- **collecten**
Collecten worden verantwoord in het jaar waarin de collecten volgens het collecterooster gehouden zijn met dien verstande dat in verband met het afsluiten van het boekjaar de werkelijke ontvangsten, met een afgrenzing medio januari van het volgende jaar, worden meegenomen.
- **giften**
Giften worden verantwoord in het jaar waarin een specifieke actie heeft plaatsgevonden, dan wel in het jaar van ontvangst indien geen specifieke actie heeft plaatsgevonden.
- **nalatenschappen**
Baten uit nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. De omvang van een bate uit een nalatenschap kan betrouwbaar worden vastgesteld als op grond van het stadium waarin de afhandeling van de nalatenschap zich bevindt, een redelijke schatting van de ontvangst kan worden gemaakt. In die gevallen dat nog geen volledige zekerheid per balansdatum kan worden verkregen wordt uitgegaan van een procentuele waardering. Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als baten uit nalatenschappen. Verkrijgingen belast met vruchtgebruik worden alleen in de toelichting vermeld. Zij worden pas in de staat van baten en lasten verantwoord bij het einde van het vruchtgebruik of bij eerdere verkoop van de blote eigendom. Nalatenschappen worden besteed ter uitvoering van het werk van de kerk, rekening houdend met de bestemming waaronder de nalatenschap is ontvangen.

Baten van (verbonden) organisaties zonder winststreven

Bijdragen van andere organisaties voor de uitvoering van projecten of programma's waarbij de subsidiegever als financier of mede financier optreedt, worden verantwoord op basis van de ontvangen bedragen, dan wel de toezeggingen.

Baten van subsidies van overheden

Subsidies van overheden ontvangen voor de uitvoering van projecten of programma's, waarbij de subsidiegever als financier of mede financier optreedt, worden voor het bestede deel afzonderlijk onder de baten verantwoord.

Baten uit dienstverlening

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Rentebaten en baten uit beleggingen

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Personeelskosten

Periodiek betaalbare beloningen, zoals lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Kosten eigen fondsenwerving

De kosten fondsenwerving zijn bepaald op basis van een evenredig aandeel in de kosten van de afdeling Communicatie & Fondsenwerving. Dit aandeel is bepaald op basis van de begrote inbreng van middelen.

Overige activiteiten op met name het gebied van communicatie en voorlichting die niet primair op fondsenwerving zijn gericht, maar waarvan wel een fondsenwervende werking kan uitgaan, zijn niet als zodanig aangemerkt.

Toezeggingen financiële steun/hulpverlening

Verplichtingen financiële steun-/hulpverlening komen geheel ten laste van het boekjaar waarin het besluit tot toekenning schriftelijk aan de steun ontvanger is meegedeeld, ongeacht in welk boekjaar de financiële steun-/hulpverlening wordt uitgekeerd. Daarbij is bepalend of de ontvangende partij recht kan doen gelden op een bepaald bedrag.

Grondslagen interne doorbelastingen

De verdeling van de interne doorbelastingen naar de doelstellingen en activiteiten van de verschillende programmalijnen en werkonderdelen geschiedt op basis van de volgende uitgangspunten:

- de logistieke kosten van drukwerkbegeleiding en centrale reproductie worden doorbelast op basis van de werkelijk bestede uren van de medewerkers van drukwerkbegeleiding maal het voorcalculatorisch bepaalde uurtarief respectievelijk het aantal afdrucken. De werkelijke out-of-pocket kosten worden direct ten laste van de opdrachtgevende afdeling gebracht;
- binnen de interne dienstverlening wordt het gebruik van maaltijden en dergelijke verzorgd door het bedrijfsrestaurant, doorbelast op basis van de werkelijke afname tegen een voorcalculatorisch kostprijsstarief;
- het aandeel in de kosten van het Service Centre (SC), de afdelingen Financiën & Control, IT, P&O-services, en de (overige) kosten van de stafafdeling Facilitaire Zaken, waarin de huisvestingskosten inclusief de afschrijvingen van de materiële vaste activa opgenomen zijn, worden op voorcalculatorische basis aan de programma clusters/werkonderdelen doorberekend op basis van het aantal bij de afdelingen behorende begrote formatieplaatsen.

Pensioenen in de waarderingsgrondslagen

De dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW). De dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij Zorg en Welzijn, anders dan het effect van

hogere toekomstige premies. Alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar zijn derhalve in de jaarrekening verantwoord.

Beleidsdekkingsgraad PFZW

Ultimo 2018 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds Zorg en Welzijn 97,5% (2017: 98,6%). De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad van de laatste twaalf maanden. Door een gemiddelde te gebruiken, schommelt de dekkingsgraad minder sterk. Pensioenfondsen gebruiken de beleidsdekkingsgraad bij het maken van pensioenbeleid. Op basis van een vergelijking tussen de feitelijke beleidsdekkingsgraad en de wettelijke vereiste beleidsdekkingsgraad wordt jaarlijks bepaald of het pensioen verhoogd wordt (indexatie). Aangezien het percentage van de dekkingsgraad onder de norm van De Nederlandsche Bank ligt is door de verzekeraar een herstelplan opgesteld.

Herstelplan

Zolang een pensioenfonds onvoldoende reserves heeft, is een zogenoemd herstelplan van kracht. In dat plan laat het fonds zien hoe het in een periode van tien jaar de financiële positie kan herstellen. Het plan gaat uit van berekeningen die moeten voldoen aan de regels van toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB). Ieder jaar wordt het plan geactualiseerd en ter goedkeuring voorgelegd aan DNB.

In het bijgewerkte herstelplan van maart 2018 laat PFZW zien dat de dekkingsgraad in 2027 weer op het vereiste niveau kan zijn. Zolang er niet genoeg geld in kas is, past PFZW dit plan elk jaar aan en legt het ter goedkeuring voor aan toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB).

De dekkingsgraad is de verhouding tussen het vermogen en de waarde van de pensioenverplichtingen. (bron: www.PFZW.nl)

Toelichting op de balans

Activa

Financiële vaste activa (1)

Financiële vaste activa	Balans	Mutaties	Balans
<i>(x € 1.000)</i>	31-12-2018	2018	31-12-2017
Participatie Capital4Development	0	-1.485	1.485
Totaal financiële vaste activa	0	-1.485	1.485

Participatie ICCO Capital 4Development

In 2018 heeft het bestuur zich gebogen over de vraag of de participatie in het Capital4Development fund moest worden gecontinueerd. Zowel de doelstelling van het fonds als de doelgroepen sloten steeds minder aan op het beleid van Kerk in Actie. In december 2018 is besloten de participatie af te stoten, en is deze verkocht aan de Coöperatie ICCO U.A. Deze transactie heeft op 11 december 2018 plaatsgevonden. Het verschil tussen de balanswaarde (€ 1.485k) en de verkoopopbrengst (€ 1.450k) ad € 35k is ten laste van de exploitatie van Kerk in Actie gebracht.

Vlottende activa (2)

Vorderingen en overlopende activa	Balans	Balans
<i>(x € 1.000)</i>	31-12-2018	31-12-2017
Rekeningen courant	11.304	7.618
Bijdragen en subsidies	336	342
Collecten, giften en schenkingen	634	976
Af te wikkelen nalatenschappen	2.810	2.394
Rente en dividendbelasting	1	5
Vooruitbetaalde projectkosten	150	0
Diversen	13	141
Subtotaal	3.945	3.858
Af: voorziening oninbare vorderingen	0	0
Totaal vorderingen en overlopende passiva	15.249	11.476

Alle vorderingen hebben een looptijd kleiner dan 1 jaar. Bij de rekening-courantverhoudingen wordt nog opgemerkt dat deze renteloos zijn en dat er geen zekerheden zijn vereist.

Liquide middelen	Balans	Balans
<i>(x € 1.000)</i>	31-12-2018	31-12-2017
Deposito's	1.264	1.265
Banktegoeden	13.219	11.997
Totaal liquide middelen	14.483	13.262

De liquide middelen staan ter vrije beschikking. Voor een toelichting op deze afname wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht.

Passiva

Eigen vermogen (3)

Bestemmingsreserves <i>(x € 1.000)</i>	Balans 31-12-2018	Resultaat 2018	Balans 31-12-2017
Bestemmingsreserves Kerk in Actie	22.790	2.743	20.047
Totaal reserves	22.790	2.743	20.047

Verloop Bestemmingsreserves <i>(x € 1.000)</i>	Balans 31-12-2018	Resultaat 2018	Balans 31-12-2017
<i>Bestemmingsreserves Kerk in Actie</i>			
Revolving Fund Kinderen in de Knel	2.529	554	1.975
Revolving Fund Werelddiaconaat	5.674	2.088	3.586
Revolving Fund Zending	7.994	1.010	6.984
Revolving Fund Noodhulp	6.003	-524	6.527
Egalisatiereserve diaconaal werk	321	34	287
Egalisatiereserve ZZO	270	-419	688
Totaal bestemmingsreserves	22.790	2.743	20.047

Bestemmingsfondsen <i>(x € 1.000)</i>	Balans 31-12-2018	Resultaat 2018	Balans 31-12-2017
<i>Noodhulpfondsen</i>			
- Actiepotten Kerk in Actie	1.111	176	936
- Actiepotten gezamenlijke acties SHO	334	143	191
<i>Overige fondsen</i>			
- Diversen	2.725	505	2.220
Totaal Fondsen	4.171	824	3.347

Verloop bestemmingsfondsen	Balans	Resultaat	Balans
<i>(x € 1.000)</i>	31-12-2018	2018	31-12-2017
<i>Rampen en vluchtelingen</i>			
<i>Actiepotten Kerk in Actie</i>			
Bangladesh - cycloon	0	-65	65
Overstroming Pakistan	0	-76	76
Hoorn van Afrika	0	-11	11
Aardbeving Nepal	0	-94	94
Actieweek Vluchtelingen	101	-293	393
Hongersnood Ethiopië	165	-131	296
Indonesië (Sulawesi)	845	845	0
	1.111	176	936
<i>Rampen en vluchtelingen</i>			
<i>Actiepotten SHO</i>			
Hongersnood	0	-145	145
Indonesië (Sulawesi)	334	334	
Aardbeving Nepal, AKV	0	-46	46
	334	143	191
<i>Overige fondsen Kerk in Actie</i>			
Projectenfonds EO Metterdaad	199	-306	505
Proj.fonds particuliere schenkingen	2.224	811	1.413
(Wereld-)diaconale fondsen	245		245
Diaconale fondsen binnenland	57		57
	2.725	505	2.220
Totaal bestemmingsfondsen	4.171	824	3.347

Voorzeningen (4)

Voorzeningen	Balans	Balans
<i>(x € 1.000)</i>	31-12-2018	31-12-2017
Pensioenvoorzeningen	179	198
Totaal voorzieningen	179	198

Pensioenvoorzieningen (€ 179k)

Dit betreffen pensioenregelingen voor oud-medewerkers van de Gereformeerde Kerken in Nederland (GKN) en oud-zendingsmedewerkers. Uitgangspunt voor deze voorziening vormt een actuariële berekening, welke periodiek wordt opgesteld. Voor de actuariële berekening zijn de volgende maatstaven gehanteerd: rekenrente 4%, sterftetabel GBM/V. 1995-2000 met drie jaar leeftijdsterugstelling. Aan de voorziening voor pensioenen voor Indonesische medewerkers liggen overeenkomsten ten grondslag tussen de GKN en de desbetreffende partijen.

Verloop voorzieningen	Balans	Bij	Af	Vrijval	Balans
<i>(x € 1.000)</i>	1-1-2018				31-12-2018
<i>Pensioenvoorzieningen</i>					
Fonds pensioenreglement GKN	115		13	3	99
Pensioenvoorz. Ned. medewerkers	82	13	16		80
Totaal voorzieningen	198	13	29	3	179

Kortlopende schulden (5)

De schulden op korte termijn (< 1 jr.) bedragen als volgt:

Schulden op korte termijn	Balans	Balans
<i>(x € 1.000)</i>	31-12-2018	31-12-2017
Verplichtingen steunverlening aan partners (korter dan een jaar)	1.310	1.309
Partnerbetalingen onderweg	165	163
Personeels- en apparaatskosten buitenlandafdeling	836	829
Niet opgenomen verlofdagen	77	80
Wederinpassingstoelagen	0	49
Diversen	54	2
	54	2.433
<i>Vooruitontvangen posten</i>		
Fondsen op naam	149	199
	149	199
Totaal schulden op korte termijn	2.591	2.633

Niet in de balans opgenomen activa en/of verplichtingen

Meerjarige subsidieverplichtingen Kerk in Actie

Jaarlijks worden deze voorwaardelijke verplichtingen vermeld inzake de steunverlening door Kerk in Actie op grond van de ontbindende voorwaarden, die in de contracten voor subsidieverlening zijn opgenomen. Deze meerjarige subsidieverplichtingen worden aangegaan met de contractuele beperking dat de volgende termijn pas kan worden verleend als bij aanvang van het betreffende subsidiejaar dit subsidiebedrag door Kerk in Actie schriftelijk wordt toegezegd. Dit vanwege het feit dat Kerk in Actie zelf geen 'gegarandeerde' inkomsten heeft en grotendeels afhankelijk is van de baten uit eigen fondsenwerving.

Aan het begin van elk jaar wordt, mede op grond van de aanwezige revolving funds (egalisereserves) van Kerk in Actie, beoordeeld of de subsidieverplichtingen gestand kunnen worden gedaan. Onderstaand zijn deze meerjarige verplichtingen weergegeven en uitgedrukt in relatie tot de beschikbare middelen, te weten de betreffende reserves en fondsen ultimo 2018 minus de gestelde norm, én de verwachte middelen voor (directe) steunverlening volgens de begroting 2019.

Meerjarige subsidieverpl. (x € 1.000)	Voorwaardelijke subsidieverplichtingen				Uit reserves / fondsen	Begr. 2019	Beschik baar in 2019	Procentuele verplichting t.o.v. beschikbare middelen			
	2019	2020	2021 e.v.	Totaal				2019 e.v.	2020	2021 e.v.	Totaal
<i>Programma's regulier</i>											
Zending	2.124	315	8	2.447	3.685	6.400	10.085	21%	3%	0%	24%
Werelddiaconaat (excl.ZZO)	1.262	82		1.344	935	5.820	6.755	19%	1%	0%	20%
Noodhulp	60			60	2.768	4.500	7.268	1%	0%	0%	1%
Kinderen in de Knel	949	39		988	576	1.980	2.556	37%	2%	0%	39%
Diaconaal werk binnenland				0	0	900	900	0%	0%	0%	0%
Subtotaal	4.395	436	8	4.839	7.964	19.600	27.564	16%	2%	0%	18%
Noodhulpacties:											
Kerk in Actie	34			34	935		935	4%	0%	0%	4%
SHO	185			185	435		435	43%	0%	0%	43%
	219	0	0	219	1.370	0	1.370	16%	0%	0%	16%
Totaal	4.614	436	8	5.058	9.334	19.600	28.934	16%	2%	0%	17%

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de onvoorwaardelijk aangegane project verplichtingen staan verantwoord onder de schulden op korte termijn of onder de schulden op lange termijn.

Toelichting op de baten en lasten

Baten van particulieren (6)

Baten van particulieren <i>(x € 1.000)</i>	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Collecten, giften en schenkingen			
Zending	5.225	6.050	5.497
Werelddiaconaat	9.538	10.040	9.181
Noodhulp	3.342	1.570	3.733
Diaconaat	1.614	1.606	1.735
	19.718	19.266	20.147
<i>(waarvan via mailingacties)</i>	<i>(€ 2.887)</i>	<i>(€ 2.000)</i>	<i>(€ 3.061)</i>
Nalatenschappen			
Zending	847	610	764
Werelddiaconaat	3.040	840	1.937
Noodhulp	26	50	51
Diaconaat	196	75	128
	4.109	1.575	2.880
Totaal	23.827	20.841	23.027

Kerk in Actie algemeen

Ten behoeve van het werk van Kerk in Actie is over 2018 een bedrag ontvangen van ruim € 4,7 mln. zonder specifieke doelbestemming binnen de programma's van Kerk in Actie. Dit bedrag is exclusief de algemene inkomsten uit nalatenschappen die rechtstreeks over de programma's worden verdeeld.

Verdeling algemene inkomsten <i>(x € 1.000)</i>	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Binnenlands diaconaat	590	526	580
Werelddiaconaat	2.196	1.955	2.157
Zending	1.936	1.724	1.902
Totaal	4.723	4.204	4.638

Verdeelsleutel	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Binnenlands diaconaat	12,5%	12,5%	12,5%
Werelddiaconaat	46,5%	46,5%	46,5%
Zending	41,0%	41,0%	41,0%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%

Baten van verplichte bijdragen van gemeenten (7)

Verplichte bijdragen van gemeenten <i>(x € 1.000)</i>	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Heffing diaconaal quotum	431	431	431
Totaal financiële bijdragen	431	431	431

Baten van verbonden organisaties zonder winststreven (8)

Baten van verbonden organisaties zonder winststreven <i>(x € 1.000)</i>	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Protestantse Kerk in Nederland (v/h Stichting de Zending)	1.711	1.600	1.680
Protestantse Kerk in Nederland (v/h Stichting Kerk en wereld)	14		20
Totaal	1.725	1.600	1.700

Baten van andere organisaties zonder winststreven (9)

Baten van andere organisaties zonder winststreven <i>(x € 1.000)</i>	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
<i>SHO noodhulpacties</i>			
Nederland helpt Sulawesi	1.399		
Hongersnood in Afrika			3.009
	1.399	0	3.009
<i>EO Metterdaad</i>			
Diverse projecten	365	1.320	897
	365	1.320	897
Overige instellingen	1.332	650	1.375
	1.332	650	1.375
Totaal	3.097	1.970	5.281

Baten van subsidies van overheden (10)

Baten van subsidies van overheden (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Ministerie VWS (via NOV) inzake project Vrijwillig dichtbij	17	30	70
Min. van Buit. Zaken, strat. Partnerschap	45	100	
Ministerie SZW inzake project Sociale noodfondsen			87
Totaal	62	130	157

Baten uit dienstverlening (11)

Baten uit dienstverlening (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Diaconaal werk binnenland	1	39	16
Dienstverlening WD	60	64	64
Diversen	17	10	4
Noodhulp programma via ICCO, inzet projectmedewerkers	20		128
Totaal	99	113	212

Overige baten (12)

Diverse baten (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Vrijval voorziening werderinpassingstoelagen	49		
Vrijval raming kosten OGR 2017 ICCO	54		
Nagekomen giften 2017	44		
Vrijval reservering verlofsaldi	3		
Opbrengst postzegelactie	26	15	23
Totaal diverse baten	176	15	23

Toelichting op de lasten - conform richtlijnen

De totale uitgaven van de staat van baten en lasten dienen volgens de richtlijn 650 te worden weergegeven conform het onderstaande model.

Lasten doelstellingen (x € 1.000)	Programma- en overige activiteiten Kerk in Actie						
	Zending	Wereld- diaconaat	Noodhulp	Binnenl. diaconaat	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
<i>Directe steunverlening</i>							
- Subsidies en bijdragen	5.019	6.875	4.363	1.014	17.270	16.481	17.998
- Afdrachten contributies e.d.	0	38	0	14	52	200	68
- Activiteiten incl. uitbesteed werk	60	31	0	123	214	176	60
- Inzet van/aan andere progr. lijnen	0	0	0	6	6	0	32
- Publiciteit en communicatie	0	0	0	0	0	0	0
Personeelskosten	823	1.153	253	643	2.871	2.825	2.859
Huisvestingskosten	0	0	0	0	0	0	6
Kantoor en algemene kosten	36	43	3	15	97	104	170
Medefinanciering andere programma's	485	1.006	269	145	1.903	1.623	1.825
Totaal lasten (voor doorbelasting)	6.422	9.145	4.887	1.959	22.414	21.409	23.018
Beheer & administratie naar doelstelling	215	301	66	168	750	746	763
	6.637	9.447	4.953	2.127	23.164	22.155	23.781
Werving baten naar doelstelling	668	1.432	389	199	2.687	2.605	2.727
Totaal lasten doelstellingen	7.305	10.878	5.342	2.327	25.851	24.761	26.508

Lastenverdeling totaal (x € 1.000)	Lasten	Werving	Kosten	Rekening	Begroting	Rekening
	doelstel- lingen	baten	beheer & adm.	2018	2018	2017
<i>Directe steunverlening</i>						
- Subsidies en bijdragen	17.270			17.270		17.998
- Afdrachten contributies e.d.	52			52		68
- Activiteiten incl. uitbesteed werk	214	1.545		1.759		1.584
- Inzet van/aan andere progr. lijnen	6			6		32
- Publiciteit en communicatie	0			0		0
Personeelskosten	2.871	653	375	3.899		3.917
Huisvestingskosten	0		175	175		189
Kantoor en algemene kosten	97	143	145	385		537
Dotaties aan voorzieningen			55	55		34
Doorbelaste kosten B&A vanuit C&F		346		346		325
Medefinanciering andere programma's	1.903			1.903		1.825
Totaal lasten (voor doorbelasting)	22.414	2.687	750	25.851	24.761	26.508
Doorbelaste kosten kosten beheer & administratie naar doelstelling	750		-750	0	0	0
	23.164	2.687	0	25.851	24.761	26.508
Werving baten	2.687	-2.687		0		
Totaal lasten doelstellingen	25.851	0	0	25.851	24.761	26.508

Besteed aan doelstellingen (13)

Kerk in Actie (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
<i>(Directe) Steunverlening</i>			
- Subsidies en bijdragen	17.270	16.481	17.998
- Afdrachten contributies en dergelijke	52	200	68
- Activiteiten inclusief uitbesteed werk	214	176	60
- Inzet van/aan andere programmalijnen	6	0	32
- Publicaties en communicatie	0	0	0
Personeelskosten	2.871	2.825	2.859
Huisvestingskosten	0	0	6
Kantoor- en algemene kosten	97	104	170
Medefinanciering andere programmalijnen	1.903	1.623	1.825
Totaal Kerk in Actie	22.414	21.409	23.018

Zending (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
<i>(Directe) Steunverlening</i>			
- Subsidies en bijdragen	5.019	6.400	4.736
- Afdrachten contributies en dergelijke	0	0	0
- Activiteiten inclusief uitbesteed werk	60	50	1
- Inzet van/aan andere programmalijnen	0	0	4
- Publicaties en communicatie	0	0	0
Personeelskosten	823	813	757
Huisvestingskosten	0	0	1
Kantoor- en algemene kosten	36	39	126
Medefinanciering andere programmalijnen	485	541	496
Totaal zending	6.422	7.844	6.122

Werelddiaconaat (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
<i>(Directe) Steunverlening</i>			
- Subsidies en bijdragen	6.875	7.800	7.166
- Afdrachten contributies en dergelijke	38	200	45
- Activiteiten inclusief uitbesteed werk	31	53	3
- Inzet van/aan andere programmalijnen	0	0	6
- Publicaties en communicatie	0	0	0
Personeelskosten	1.153	1.052	1.096
Huisvestingskosten	0	0	3
Kantoor- en algemene kosten	43	33	10
Medefinanciering andere programmalijnen	1.006	1.082	881
Totaal werelddiaconaat	9.145	10.219	9.210

Noodhulp (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
<i>(Directe) Steunverlening</i>			
- Subsidies en bijdragen	4.363	1.208	4.965
- Afdrachten contributies en dergelijke	0	0	12
- Activiteiten inclusief uitbesteed werk	0	0	0
- Inzet van/aan andere programmalijnen	0	0	1
- Publicaties en communicatie	0	0	0
Personeelskosten	253	205	211
Huisvestingskosten	0	0	0
Kantoor- en algemene kosten	3	4	2
Medefinanciering andere programmalijnen	269	0	300
Totaal noodhulp	4.887	1.417	5.491

Binnenlands diaconaal werk (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
<i>(Directe) Steunverlening</i>			
- Subsidies en bijdragen	1.014	1.073	1.131
- Afdrachten contributies en dergelijke	14	0	12
- Activiteiten inclusief uitbesteed werk	123	73	56
- Inzet van/aan andere programmalijnen	6	0	20
- Publicaties en communicatie	0	0	0
Personeelskosten	643	757	795
Huisvestingskosten	0	0	1
Kantoor- en algemene kosten	15	27	32
Medefinanciering andere programmalijnen	145	0	148
Totaal binnenlands diaconaal werk	1.959	1.930	2.195

Wervingskosten (14)

Eigen fondsenwerving (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Directe kosten activiteiten inclusief uitbesteed werk	1.545		1.520
Personeelskosten	653	2.605	671
Kantoor- en algemene kosten	143	0	210
Aandeel in kosten beheer en administratie	346	0	325
Totaal eigen fondsenwerving	2.687	2.605	2.727

Eigen fondsenwerving naar programma <i>(x € 1.000)</i>	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Zending	668	833	742
Werelddiakonaat	1.432	1.360	1.317
Noodhulp	389	203	448
Binnenlands diaconaat	199	210	221
Totaal naar programma	2.687	2.605	2.727

Kosten beheer en administratie (15)

De Protestantse Kerk volgt een bestendige gedragslijn met betrekking tot de toerekening van de kosten beheer en administratie aan Kerk in Actie. Deze heeft betrekking op kosten van de ondersteunende stafafdelingen die over de inhoudelijke programmaclusters worden verdeeld, zoals in de waarderingsgrondslagen in deze jaarrekening is beschreven.

Het aandeel in 2018 van Kerk in Actie in de kosten Beheer & Administratie bedraagt 15,22% (2017: 14,4%) van de kosten van de hieronder weergegeven afdelingen.

Beheer & Administratie naar afdeling <i>(x € 1.000)</i>	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Financiën & Control	221	217	217
Huisvesting	139	194	
Automatisering	260	250	
Facilitaire zaken (2017: incl. IT)	131	85	546
Totaal B&A naar afdeling	750	746	763

Beheer & Administratie naar kostensoort <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Personeelskosten	252	367	300
Overige personeelskosten	123	0	86
Huisvestingskosten	175	203	183
Kantoor- en algemene kosten	145	140	156
Dotaties aan voorzieningen	55	13	34
- Activiteiten incl. uitbesteed werk		1	3
- Inzet van/aan andere programmalijnen		23	0
Totaal B&A naar kostensoort	750	746	763
<i>Percentage kosten beheer & administratie</i>	<i>2,9%</i>	<i>3,0%</i>	<i>2,9%</i>

* Het percentage beheer & administratie komt tot stand door het aandeel in de kosten beheer & administratie te delen door de totale lasten van Kerk in Actie.

Saldo financiële baten en lasten (16)

Saldo financiële baten en lasten (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Rente liquide middelen	2	10	17
Totaal baten uit beleggingen	2	10	17

Personeelskosten Kerk in Actie

Personeelskosten (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Bruto salarissen (incl.toeslagen)	1.473	1.524	1.378
Sociale lasten	235	230	218
Pensioenpremies	158	169	148
Reiskosten woon-werkverkeer	54	42	47
Ontvangen WAO-/Pensioen-/WW-uitkeringen	-7		-16
Totaal personeelskosten	1.912	1.965	1.776
Gemiddelde bezetting in fte's	26,93	28,86	23,53
Gemiddelde personeelskosten per fte (x € 1)	70.994	68.103	75.466

Overige personeelskosten (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Externe deskundigheid/uitzendkrachten	0	0	88
Vergoeding inhuur personeel via ICCO	297	230	272
Vergoeding kosten Regional offices	343	450	500
Reiskosten buitenland	128	91	101
Reiskosten binnenland	34	20	35
Personeelwerving	9	0	10
Opleidingskosten	53	18	11
Jubilea/afscheid personeel	5	0	6
Diversen	90	52	62
Totaal overige personeelskosten	959	860	1.084

Totaal personeelskosten (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Kerk in Actie	2.871	2.825	2.859

Kosten directie

Personeelskosten directie (x € 1.000)	G.J. de Groot Algemeen directeur	J.P. vd Ark Plaatsverv. directeur	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
Dienstverband					
<i>Aard (looptijd)</i>	<i>Bepaald</i>	<i>Onbepaald</i>			
<i>Uren (voltijds werkweek)</i>	36	20,3			
<i>Parttime percentage</i>	100%	56,25%			
<i>Periode</i>	06/12	01/12			
Bezoldiging (x € 1.000)					
<i>Jaarinkomen:</i>					
Bruto loon/salaris	56	54	110	108	105
Vakantiegeld	4	4	9	9	8
Eindejaarsuitkering	5	4	9	9	9
Totaal jaarinkomen	65	62	128	126	122
Sociale lasten	6	5	10	10	9
Belastbare vergoedingen/bijtellings	0	0	0	0	0
Pensioenlasten	8	7	15	28	47
Overige beloningen op termijn	0	0	0	0	0
Totaal overige lasten en vergoedingen	14	12	25	38	56
Totaal bezoldiging begroting 2018	79	74	153	164	178

Met ingang van juni 2019 heeft de dienstenorganisatie een eenhoofdige directie. In de jaren daarvoor was er een plaatsvervangend directeur die voor 25% werd doorberekend.

De salariskosten van plaatsvervangend directeur zijn tot en met mei 2018 volledig opgenomen in deze verantwoording. Vanaf juni tot en met december is voor het inwerken van de algemeen directeur 25% van de plaatsvervangend directeur doorberekend.

Het jaarinkomen van de individuele directieleden (in loondienst) blijft binnen het maximum van € 151k (1 fte, 12 maanden) volgens de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties.

Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellings, de pensioenlasten en de overige beloningen op termijn samen, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 187k per jaar.

Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directie bezoldiging verwijzen we naar hoofdstuk 5 van het jaarverslag.

Verantwoording ten behoeve van de Samenwerkende hulporganisaties (SHO)

GEGEVENS TEN BEHOEVE VAN BEREKENING VERDEELSLEUTEL SHO			
	2016	2017	2018
(bedragen x € 1.000)			
Omvang van de geboden noodhulp en hulp bij wederopbouw	2.600	2.240	3.551
Opbrengsten uit eigen fondsenwerving	27.169	27.642	27.779

De noodhulp- en wederopbouw gelden zijn exclusief SHO-gelden en exclusief de als administratief penvoerder of horizontale lead naar andere organisaties doorgezette gelden.

Verantwoording ten behoeve van de Samenwerkende hulporganisaties (SHO)

Financiële (eind) verantwoording ultimo 2018 nationale acties Samenwerkende hulporganisaties

Help slachtoffers hongersnood (x € 1,00)	Periode	6-3-2017		t/m		31-12-2017	
		Boekjaar		Totaal		Tot en met boekjaar	
							Totaal
Baten							
Baten uit gezamenlijke actie							3.009.318
Rente							
Totaal baten					0		3.009.318
Kosten voorbereiding en coördinatie							
AKV							210.653
Totaal beschikbaar voor hulpactiviteit					0		2.798.665
(UO = Uitvoerende organisatie)							
(IK = Internationale koepel)							
Lasten							
Committeringen van Kerk in Actie							
verstrekke steun via de UO					0	2.120.000	2.120.000
verstrekke steun via de IK					0	400.000	400.000
verstrekke steun via Kerk in Actie					0	278.665	278.665
		0	0	0	0	2.798.665	0 2.798.665
Totaal committeringsruimte					0		0
(UO = Uitvoerende organisatie)							
(IK = Internationale koepel)							
Inzicht in kasstromen van de deelnemer							
Overmakingen met betrekking tot:							
verstrekke steun via de UO					0	2.120.000	2.120.000
verstrekke steun via de IK					0	400.000	400.000
verstrekke steun via Kerk in Actie		73.339		73.339		278.665	278.665
		73.339	0	73.339	2.798.665	0	2.798.665
(UO = Uitvoerende organisatie)							
(IK = Internationale koepel)							
Inzicht in bestedingen ter plaatse							
verstrekke steun via de UO		577.572		577.572		2.120.000	2.120.000
verstrekke steun via de IK		173.883		173.883		400.000	400.000
verstrekke steun via Kerk in Actie		64.257		64.257		278.665	278.665
		815.712	0	815.712	2.798.665	0	2.798.665

Verantwoording ten behoeve van de Samenwerkende hulporganisaties (SHO)

Financiële (eind) verantwoording ultimo 2018 nationale acties Samenwerkende hulporganisaties

Help slachtoffers Sulawesi (x € 1,00)	Periode	1-10-2018		t/m	30-9-2020	
		Boekjaar			Tot en met boekjaar	
			Totaal			Totaal
Baten						
Baten uit gezamenlijke actie		1.399.350	1.399.350		1.399.350	1.399.350
Rente			0			0
Totaal baten			1.399.350			1.399.350
Kosten voorbereiding en coördinatie						
AKV		97.955	97.955		97.955	97.955
Totaal beschikbaar voor hulpactiviteit			1.301.396			1.301.396
(UO = Uitvoerende organisatie)		Boekjaar			Tot en met boekjaar	
(IK = Internationale koepel)		Noodhulp	Wederopb.	Totaal	Noodhulp	Wederopb. Totaal
Lasten						
Committeringen van Kerk in Actie						
verstekte steun via de UO	750.000		750.000	750.000		750.000
verstekte steun via de IK	500.000		500.000	500.000		500.000
verstekte steun via Kerk in Actie			0			0
	1.250.000	0	1.250.000	1.250.000	0	1.250.000
Totaal committeringsruimte			51.396			51.396
(UO = Uitvoerende organisatie)		Boekjaar			Tot en met boekjaar	
(IK = Internationale koepel)		Noodhulp	Wederopb.	Totaal	Noodhulp	Wederopb. Totaal
Inzicht in kasstromen van de deelnemer						
Overmakingen met betrekking tot:						
verstekte steun via de UO	565.045		565.045	565.045		565.045
verstekte steun via de IK	500.000		500.000	500.000		500.000
verstekte steun via Kerk in Actie			0			0
	1.065.045	0	1.065.045	1.065.045	0	1.065.045
(UO = Uitvoerende organisatie)		Boekjaar			Tot en met boekjaar	
(IK = Internationale koepel)		Noodhulp	Wederopb.	Totaal	Noodhulp	Wederopb. Totaal
Inzicht in bestedingen ter plaatse						
verstekte steun via de UO	197.941		197.941	197.941		197.941
verstekte steun via de IK	49.402		49.402	49.402		49.402
verstekte steun via Kerk in Actie			0			0
	247.343	0	247.343	247.343	0	247.343

Overige gegevens

Vaststelling

De kleine synode van de Protestantse Kerk in Nederland heeft de jaarrekening over het boekjaar 2018 behandeld en vastgesteld in de vergadering van 21 juni 2019.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deze controleverklaring is op de volgende bladzijde weergegeven.

Zie controleverklaring Deloitte.

Colofon

Kerk in Actie, mei 2019

Kerk in Actie
Postbus 456
3500 AL Utrecht
T (030) 1456
E info@kerkinactie.nl
I www.kerkinactie.nl

ANBI

De Protestantse Kerk in Nederland, met alle daartoe behorende onderdelen zoals Kerk in Actie, is een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) en heeft daartoe een ANBI groepsbeschikking ontvangen. Kerk in Actie is geen eigen rechtspersoon, maar maakt organisatorisch deel uit van de Protestantse Kerk in Nederland. Kerk in Actie is vindbaar onder het RSIN-nummer van de Protestantse Kerk. Het RSIN-nummer van Kerk in Actie is: 813612809 (dat is het RSIN van de Protestantse Kerk in Nederland).